Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem

Najer Folksblat

פרייז 20 גראשען

היינט 8 זייטען

נייער פאלקסבלאט

אומפארטייאישע פאליטיש - געזעלשאפטליכע טאג - צייטונג

Nr. 26 (1019)	Łódź, Poniedziałek 31 Stycznia 1927	פינפטער יאהרגאנג	לאדז, מאנטאג כח שבט תרפ״ז.	Nr. 26 (1019)

אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 34-71 || Adres redakcji i administracji: Łódź, Piotrkowska 21. Tel. 24-7

ארום דעם וואיעוואדזקי-סקאנדאל.

די 15-יעהריגע יובילײ-פייערונג פון די יוד. האנדווערקער אין לאדז

ארום דעם וואיעוואדזקי-סקאנדאל

ווארשא, 30 (טעלעפאניש פון אונזער ספיים-קארעספאנדענט). דער פריי-טאגדיגער ארויסטריט פון „גלאס פראוו-די" און שפעטער די אפיציעלע בע-שטעטיגונג פון וויצע-פרעמיער בארטעל, וועגען דער טעטיגקייט פון דעפוטאט וואיעוואדזקי אלס דעפענסיווע-אגענט, האט ארויסגערופען א געוואלדיגע אויפ-רודערונג נישט נאר אין די סיים קרייזען, נאר אויך אין אלע געזעלשאפטלי-כע קרייזען פון ווארשא.

פון די נעשטרעכען, וועלכע די זשור-נאליסטען האבען געהאט מיט א רייה הויכגעשטעלטע פערזאנען איז צו זעהן, אז אפילו אין די פאליציאישע קרייזען בעציהט מען זיך, צו די רעוועלאציעס פון „גלאס פראודי" מיט רעזערוו.

פון א גאנץ אפיציעלער פערזאן האבען מיר בעקומען אן ערקלערונג, אז די ידיעות, דאס דעפוטאט וואיעוואדזקי זאל האבען געדינט מיט ראפארטען די דעפענסיווע זענען פולשטענדיג פאלש. די פערזאן, וועמענס נאמען און אמט מיר קענען צוליב פערשטענדליכע טעמים נישט אנגעבען, איז גוט בעקאנט מיט אלע געהיימנישען פון דער דעפענסיווע. די דאזיגע פערזאן ערקלערט, אז ס׳זענען פארהאן פיל אנגעזעהענע פערזאנען, וועלכע האבען מיט יאהרען צוריק געהאט א שייכות מיט דער דעפענסיווע און וועלכע פלעגען „געניסען" פון די געלדער, וואס די דעפענסיווע האט געהאט צו איהר דיספאזיציע פאר „ספעציעלע ארבייטען". דעפוטאט וואיעוואדזקי האט אבער דערצו קיינמאל קיין שום שייכות נישט געהאט. ער פלעגט קיינמאל דער פאליציי קיין שום רעספעקטען נישט צושטעלן, פלעגט קיין שום האנאראריום׳ס נישט בעקומען — ער האט איבערהויפט קיין שום שייכות מיט דער פאליציייאישער דעפענסיווע נישט געהאט.

וואס שייך דעם אנטייל פון דעפוטאט וואיעוואדזקי אין דער 2-טער אפטיילונג פון גענעראל-שטאב דערוויסען מיר זיך פאלגענדעס:

צווישען די פיל אמטען, פון וועלכע עס בעשטעהט די 2-טע אפטיילונג פון גענעראל-שטאב, איז דער אמט אין וועלכען דעפ. וואיעוואדזקי האט געארבייט געווען דער בכבוד׳דיגסטער...

בראש פון דער 2-טער אפטיילונג האט זיך געפינען נישט קיין אנדערער ווי דער איצטיגער פאסט-און-טעלעגראפען מיניסטער, גענ. פאדפולקאווניק דעפוטאט מיעדזינסקי, וועלכער איז ביז צו דער נאמינאציע אלס מיניסטער געווע א מיטרעדאקטאר אין דער האלב אפיציעלער „גלאס-פראוודי". אין דער דאזיגער אפטיילונג האבען אויך געדינט פיל פערזאנען, וועלכע פערנעהמען איצט אן אנגעזעהענעם פלאץ אינ׳ם פאליטישען לעבען. אין דער דאזיגער אפטיילונג האבען זיי אבער געארבייט נאר דאן ווען זיי האבען געדינט אין דער ארמעע.

ווען אין נאוועמבער 1922 זענען פיל מיליטער-לייט אויסגעוועהלט - געווארען אויף דער ליסטע פון „וויזוואלעניע" אלס סיים-דעפוטאטען, זענען זיי דעמאביליזירט-געווארען און זיי זענען טעטיג געווארען אלס פאליטיקער.

ווי עס איז אלזא צו זעהען האט דעפ. וואיעוואדזקי, וועלכער איז געווען אין ראנג פון א קאפיטאן, געווען אויף דער זעלבער דינסט, וואס אויך אנדערע אנגעזעהענע פערזאנען און מען האט וועגען דעם געוואוסט די גאנצע צייט.

מען פערזיכערט אויך, אז דעפ. וואיעוואדזקי, וועלענדיג זיך פערטיידיגען וועט מוזען אליין ארויספרעטען מיט רעוועלאציעס וועגען פערשידענע פערזאנען און וואס וועט זעהר שטארק נוגע זיין די טעטיגקייט פון פיל פ.פ.ס.׳ישע דעפוטאטען.

ווי עס זאל נישט זיין איז מען אין גוט-אינפארמירטע קרייזען איבערצייגט, אז דער ארויסטריט געגען דעפ. וואיעוואדזקי וועט ברענגען צו אזא גרויסען פאליטישען סקאנדאל, וואס איז נאך ביז איצט אין פוילען נישט נאטירט געווארען.

קאמוניסטישער מיטינג און דעמאנסטראציעס אין ווארשא.

ווארשא, 30. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) אויף היינט האבען די קאמוניסטען גערופען א מיטינג אויפ׳ן פלאץ פון קאזימיערזש דעם גרויסען. אויפ׳ן ארט זענען אבער אנגעקומען גרעסערע פאליציי-אפטיילונגען, וועלכע האבען פו אנדערגעטריבען דעם עולם.

אין דער זעלבער צייט איז אבער פארגעקומען א קאמוניסטישער מיטינג אויפ׳ן „פלאץ בראני", אויף וועלכען ס׳איז געקומען א גרויסער עולם. ס׳האט געהאלטען א רעדע דער קאמוניסטישער דעפוטאט סאכאצקי.

אין 6 מינוט ארום איז אבער אנגעקומען פאליציי, וועלכע האט אנגעהויבען פיגאנדערטרייבען דעם עולם. דער המון האט בשעת-מעשה צושלאגען עטליכע געהיים-אגענטען.

שפעטער האט זיך דער המון פארמירט אין א דעמאנסטראציע רוג גאלעווקי און גענשע.

פאליציי האט געגעבען עטליכע רעוואלווער-שאסען אין דער לופט. 30 פערזאן זענען ארעסטירט געווארען. בעת׳ן געדראנג זענען עטליכע פערזאן פערוואונדעט געווארען.

ווארשאווער ראבינאט און קהלה

פאדערן פערלייכטערן די עמיגראציע קיין אמעריקא.

ווארשא, 30 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט). היינט האט די ווארשאווער קהלה פערוואלטונג און דער ווארשאווער ראבינאט אפגעשיקט א טעלעגראמע צום פרעזידענט קולידזש ויעגען פערלייכטערן די עמיגראציע קיין אמעריקא פאר פרויען און קינדער פון עמיגראנטען, וועלכע האבען נאך נישט די אמעריקאנישע בירגערשאפט.

(ווענען דעם זעלבען - זעה 2-טע זייט).

רעדע פון א ווייסרוסישען קאמוניסט אין מינסק וועגען דעם ארעסט פון די ווייסרוסישע דעפוטאטען.

מינסק, 30 (ספ. טעל.) דער מיטגליד פון צ. ק. פון דער ווייסרוסישער רעפובליק משערעוויאקאוו האט געהאלטען א רעדע אין צוזאמענהאנג מיט׳ן ארעסט פון די ווייסרוסישע דעפוטאטען אין פוילען.

משערעוויאקאוו האט צווישען אנדערן געזאגט: „דאס ווייסרוסישע פאלק קוקט זיך אויפמערקזאם צו צו די ליידען און פיין, וועלכע עס האט אויסצושטעהן די ווייסרוסישע בעפעלקערונג אויף יענער זייט גרעניץ. מיר קענען נישט גאראנטירען — האט משערעוויאקאוו געזאגט — אז דאס געדולד פון ווייסרוסישען פאלק וועט נישט פלאצען און מ׳וועט וועלען אקטיוו בעשיצען די ווייסרוסישע ברידער פון פוילען".

פראנצויזישע פרעסע וועגען נייעם דייטשען קאבינעט.

פאריז, 30. (ספ. טעל.) די פראנצויזישע פרעסע, כאראקטעריזירענדיג דעם נייעם דייטשען קאבינעט פון קאנצלער מארקס, זאגט זיך ארוים וועגען דעם קאבינעט נעגאטיוו.

די צייטונגען האלטען, אז דער איצטיגער קאבינעט איז מעהר נוטה אויף רעכטס, ווי דער פריהערדיגער.

קאנצלער מארקס פאהרט צו מוסאליני׳ן.

בערלין, 30 (ספ. טעל.) קאנצלער מארקס האט בדעה באלד נאכ׳ן פערפעסטיגען דעם דייטשען קאבינעט צו פאהרען קיין רוים זיך זעהען מיט מוסאליני׳ן.

לאדזער אפט. פון צענטראלען האנדווערקער-ראט.

8-ונג שניידער-מייסטער כאלופניקעס!

היינט, מאנטאג, 7 אווענד קומט פאר אין לאקאל אל. 1-טער מאי 2

א גרויסע מאסען פערזאמלונג

— אויף דאס טעמא —

„די שטייערן-פראגע ביי שניידער כאלופניקעס"

עס וועלען רעפערירען: אדוו. הייצמאן און פארזיצער פון מאגאזין-שניידער-מייסטער מ. גאלדבערג און י. גרינשפאן, סעקרעטאר פון מאגאזין-שניידער-מייסטער-פעראיין. לאדזער אפט. פון צענט. האנדווערקער-ראט.

נאך לאנגע און שווערע ליידען איז געשטארבען אונזער הייסגעליבטע מוטער, גרויסמוטער, שוויגערמוטער, שוועסטער און מומע

נ״ע שרה וואלדפאגעל

(אין עלטער פון 57 יאהר).

די לויה קומט פאר היינט, מאנטאג, 31. יאנואר 1 אזייגער מיטאג פון טרויער-הויז, נאווא-צעגעלניאנא 41, וועגען וואס זיך טיילען מיט

די טיפטרויערנדע הינטערבליבענע.

700

Dr. med.

W. Eychner

פרויען-קראנקהייטען און אקושעריע

זיך איבערגעצויגען אויף זגערזשער 11 טעל. 34-72.

נעמט אן אין דער רעטשניצע פעטריקאווער 294 פון 12—2 מיטאג אין דער היים פון 6-8 אוו.

Dr. med.

A. MAZUR

נארוטאוויטש (דזעלנא) 44

טעלעפאן 22-44.

אויערן און האלז קראנקהייטען שטימע און שפראך-פעהלערן (שטאמלען א.אז.וו.) נעמט אן פון 12—2 און פון 6[30]—8 אוו.

מזל-טוב

אונזער חשוב׳ען פריינד רעד. ישעיהו אונגער און פרוי

צו דער חתונה פון זייער טאכטער

נאדיא מיט ה׳ מיעטשיסלאוו ראווסקי

רעדאקציע „נייער פאלקסבלאט".

אונזער ליבען פריינד און קאלעגע רעד. ישעיהו אונגער

מיט זיין פרוי צו דער חתונה פון זייער טאכטער

נאדיא מיט ה׳ מיעטשיסלאוו ראווסקי

ווינשען גליק —

טאניא און לאזאר פוקס,

סאניע און משה בראדערזאן.

וועט אמעריקא עפענען די טויערן

פאַר די 35.000 פרויען און קינדער פון אימיגראנטען?

וואַשינגטאָן. (י.ט.אַ.) ווי מיר האָבען שוין מיט אַ קורצע צייט צוריק איבערגעגעבען טעלעגראַפיש, האָט די אימיגראַציאָנס-קאָמיסיע פון קאָנגרעס מיט 8 שטימען געגען 2 אָפּגעוואָרפען דעם געזעץ-פּראָיעקט פון סענאַטאָר וואָדסוואָרט אריינצולאָזען 35,000 פרויען און קינדער פון דעקלאַראַנטען אויסער דער קוואָטע.

נאָך דער דאָזיגער אָפּשטימונג אין דער קאָנגרעס-קאָמיסיע זענען די האָפנונגען אויף פערלייכטערונגען אין דער קוואָטע גאַנץ קלייגע. דער קאָנגרעס-מיטגליד סאַבאַט האָט, וואָס דער אמת, אויפסניי אָנגעהויבען דעם קאַמף פאַר אַזעלכע פערלייכטערונגען. עס איז אָבער אַ גרויסער ספק, צי איהם וועלען זיך איינגעבען וועלכע עס איז ממשות׳דיגע רעזולטאַטען. די שטעלונג פון דער מעהרהייט מיטגלידער פון דער אימיגראַציאָנס-קאָמיסיע צו פערלייכטערונגען אין דער קוואָטע איז אַבסאָלוט אַ פיינדליכע.

פונדעסטוועגען האָבען די יודישע קאָנגרעס-מיטגלידער נאָך נישט פערלוירען די האָפנונג. קאָנגרעסמאַן פערלמאַן האָט ערקלערט דעם פאָרשטעהער פון דער יודישער טעלעגראַפען אַגענטור, אַז ער וועט נאָך אויפנעמען דעם דורכגעוואָרפענעם געזעץ-פּראָיעקט אויף אַ זיצונג פון קאָנגרעס. ה׳ פערלמאַן איז נישט קיין מיטגליד פון דער אימיגראַציאָנס-קאָמיסיע פון קאָנגרעס. ער וועט אָבער אויפנעמען אַ קאַמף אין קאָנגרעס, ווען די אימיגראַציאָנס-קאָמיסיע וועט צושטעלען איהר בעריכט וועגען אָפּגעוואָרפענעם געזעץ-פּראָיעקט.

קאָנגרעסמאַן פערלמאַן האָט אויסגעדריקט זיין גלויבען, אַז דער קאָנגרעס וועט האָבען אַן אַנדערע מיינונג, וועגען דעם געזעץ-פּראָיעקט פאַר די 35,000 עמיגראַנטען ווי די אימיגראַציע קאָמיסיע. קאָנגרעסמאַן פערלמאַן איז איבערצייגט, אַז דער בעשלוס פון דער אימיגראַציאָנס-קאָמיסיע דריקט נישט אויס די מיינונג פון אַ גרויסער צאָהל קאָנגרעס-מיטגלידער, וואָס האָבען פערשפּראָכען זייערע שטיצע פאַר קוואָטע-פערלייכטערונגען.

א דייטשער געריכט פעראורטיילט

דאָס אויסמיידען פון מיליטער-פליכט אין פוילען.

בערלין. (י.ט.א.) בערלינער געריכט האָט פער׳משפּט אויף אַ חודש תפיסה אַ יודישען יונגענמאַן פון פוילען, וואָס איז געקומען קיין דייטשלאַנד אויף דער לייפציגער מעסע און איז שוין פערבליבען אין דייטשלאַנד, נישט האָבענדיג דערויף קיין ערלויבניש. אין די מאָטיווען פון אורטייל ווערט געזאָגט, אַז דער פער׳משפּטער האָט פערלאָזען פוילען, כדי אויסצומיידען דעם מיליטער-דינסט און איז געוואָרען אַ „לעגיטיגער" אויסלענדער אין דייטשלאַנד. די געלד-שטראָפען האָבען אין אַזעלכע פעלען קיין שום פעולה נישט צוליב דעם ווערט דער אָנגעקלאָגטער פערמשפּט צו זיצען אין תפיסה.

ארום די שטאט-ראט וואהלען אין ירושלים.

אראבישע פארטייען בעמיהען זיך צו געווינען פאר זיך די יודען.

ירושלים. (י.ט.אַ.) פאַר די וואַהלען אין שטאָט-ראַט פון ירושלים האָט זיך זעהר פערשאַרפט דער קאַמף. צווישען די אָנהענגער פון דעם אַראַבישען עקזעקוטיוו און דער געגנערישען אַראַבישער פאַרטיי מיט׳ן ירושלים׳ער בירגערמייסטער מאַשאַשיבי בראש. ביידע פאַרטייען בעמיהען זיך שטאַרק צו געווינען פאַר זיך די יודען און שאַפען מיט זיי אַ וואַהל-בלאָק. די אָנהענגער פון אַראַבישען עקזעקוטיוו זאָגען נישט נאָר צו זיכערען די יודען די אָנגעהעריגע רעפּרעזענטאַנץ אין דער שטאָט-פערוואַלטונג, נאָר אויך גרינדליך צו ענדערען זייער בעציהונג צום ציוניזם.

פון דער יודישער זייט קאַנדידירט אין שטאָט-ראַט דער ביז-איצטיגער וויצע-בירגערמייסטער בן-צבי סאַלאָמאָן און דער ספרדישער יוד עלישאר.

אורוגוואי אלס איינוואנדערונגס-לאנד פאר יודען.

רעגירונג וועט שטיצען די יודישע אימיגראציע.

מאָנטעווידעאָ. (י.ט.א.) די רעגירונגס-צייטונג פון אורוגוואַי „על דיא" האָט פערעפענטליכט דעם אינהאַלט פון אַ געשפּרעך צווישען דעם פאָרשטעהער פון היאַס-עמיגדירעקט אין אורוגוואַי ה׳ שעכטער און דעם אורוגוואַיער מיניסטער פאַר האַנדעל און אינדוסטריע. אין דעם געשפּרעך האָט זיך אויך בעטייליגט דער מיטגליד פון דער נאַציאָנאַלער פערזאַמלונג ווידאַרט. עס איז אַרומגערעדט געוואָרען די שטעלונג פון דער אורוגוואַיער רעגירונג צו דער יודישער אימיגראַציע. דער מיניסטער האָט מיט אינטערעס אויסגעהערט דעם בעריכט וועגען דער טעטיגקייט פון סעקרעטאַריאַט פון „היאַס-עמיגדירעקט" פאַר עמיגראַנטען-שוץ און האָט ספּעציעל אויסגעדריקט זיין צופרידענהייט מיט דעם, וואָס די אימיגראַנטען ווערען צוגעצויגען צו פּראָדוקטיווער טעטיגקייט אין לאַנדווירטשאַפט און אינדוסטריע. דער מיניסטער האָט ערקלערט, אַז די רעגירונג פון אורוגוואַי וועט שטיצען ווי ווייט מעגליך די יודישע אימיגראַציע און גלויבט, אַז די אימיגראַציע וועט מיטווירקען מיט דער עקאָנאָמישער ענטוויקלונג פון לאַנד.

ה׳ שעכטער האָט אויך קאָנפערירט מיט דעם געוועזענעם פּרעזידענט פון אורוגוואַיער רעפּובליק און איצטיגען פאָרזיצער פון מלוכה׳שען היפּאָטעקען-באַנק ד״ר ברום, וועלכער איז אויך הויפּט-רעדאַקטאָר פון דער רעגירונגס-צייטונג. ד״ר ברום האָט צוגעזאָגט זיין פולע און אַקטיווע אונטערשטיצונג פאַר דער טעטיגקייט פון „היאַס-עמיגדירעקט" אין אורוגוואַי. די פּרעסע אין אורוגוואַי ווידמעט די קאָנפערענצען אויספיהרליכע אַרטיקלען. דער בעקאַנטער שפּאַנישער דיכטער און פּאָליטיקער טשאַזע מאַרא גאַרנידאַ האָט פערעפענטליכט אין דער פּרעסע אַרטיקלען, אין וועלכע ער בעגריסט וואַרם די יודישע איינוואַנדערונג עס שפּראַכט אויס אַ קוואַל פון ענערגיע, איניציאַטיוו און פלייס, דאַרט וואו עס בעזעצען זיך יודען, שרייבט ער. אין אורוגוואַי איז דאָ אָרט פאַר פיל טויזענדער פּראָדוקטיווע איינוואַנדערער.

ווער קויפט

דאס צארישע ציהרונג?

מאָסקווע, 30. (ספ. טעל.) די סאָוויעטישע רעגירונג האָט אַרויסגעשיקט קיין לאָנדאָן, ראָטערדאַם און האַאַג 4 קילאָ פון די צאַרישע בריליאַנטען און פערל אויף צו פערקויפען.

כינעזער פערוואונדעט דעם אמעריקאנישען קאנסול.

לאָנדאָן, 30. (ספ. טעל.) אַ המון כינעזער איז בעפאַלען דעם אַמעריקאַנישען קאָנסול אין הנקאו און איהם שווער פערוואונדעט.

אמעריקא העלפט ענגלאנד געגען כינא.

ניו-יאָרק, 30 (ספ. טעל.) אַ באַטאַליאָן פון אַמעריקאַנישען פלאָט האָט בעקומען אַ בעפעהל פון גענעראַל-שטאַב צו זיין גרייט אַרויסצופאָהרען קיין כינאַ.

אַנדערע פלאָט-אָבטיילונגען זענען אַריבערגעפיהרט געוואָרען אויף די פיליפּינען-אינזלען און וואַרטען אויף ווייטערדיגע בעפעהלען.

גערעכטיגקייט פאר די יודען-סטודענטען אין ליטע.

קאָווגע (י.ט.אַ.) ביי דער ווידער-עפענונג פון אַנאַטאָמישען אינסטיטוט האָט דער לייטער פּראָפ. שאַלינסקי אויפגעשלאָסען אַלע קריס-ליכע סטודענטען, וועלכע האָבען געבראַכען זייערע פערפליכטונגען נישט צו שטערען אין דער אַרבייט די יודישע סטודענטען. אין זיין רעדע האָט דער פערוואַלטער אָנגעוויזען אויף די פערדינסטען פון די יודען פאַר דעם ליטווישען אוניווערזיטעט. היינט צו טאָג איז אויף 3064 צוהערער פון קאָוונער אוניווערזיטעט פערהאַן 830 יודען.

רעפרעסיעס געגען א יודישען זשורנאליסט.

קאָוונאָ. (יט״אַ). דאָס פּרעזידיום פון ליטווישען סיים האָט אָנגענומען אַ בעשלוס צו בעזייטיגען פון סיים דעם לאַנג-יעהריגען קאָרעספּאָנדענט פון דער „יודישער שטימע" ה׳ זשאַפּער. ה׳ זשאַפּער איז סיים-קאָרעספּאָנדענט פון די ערשטע טעג זייט עס האָט זיך געגרינדעט דער ליטווישער סיים און איז געווען פאָרזיצער פון קלוב פון די ליטווישע סיים קאָרעספּאָנדענטען.

ארץ-ישראל און די אינטער-נאציאנאלע פסיכאלאגישע געזעלשאפט.

חיפה. (י.ט.א.) אינזשיניער משה ווילבושעוויטש איז בעשטימט געוואָרען אַלס פערטרעטער מצד דער אינטערנאַציאָנאַלער געזעלשאַפט פאַר פּסיכאָלאָגישע פאָרשונגען אין ארץ-ישראל. אין דער דאָזיגער געז. בעטייליגען זיך פאָרשטעהער פון 23 לענדער.

זשאבאטינסקי וועגען אבמאך

צווישען ד״ר ווייצמאַן און לואי מארשאל.

פּאַריז, יט״א) אין אַ געשפּרעך מיט אַ פאָרשטעהער פון דער יודישער טעלעגראַפען אַגענטור האָט וו. זשאַבאָטינסקי פאָרמולירט זיין שטעלונג צו דעם אָבמאַך וועגען דער יודישער אַגענץ וואָס איז געשלאָסען געוואָרען צווישען ד״ר חיים ווייצמאַן און לואי מאַרשאַל. אין דעם אָבמאַך—האָט זשאַבאָטינסקי ערקלערט-זענען פאַרהאַן צוויי מאָמענטען, וואָס בעדייטען אַ בולטע מפּלה פון דער איצטיגער ציוניסטישער פיהרערשאַפט. ערשטענס איז די שאַפונג פון דער יודישער אַגענץ אָבגעלעגט געוואָרען אויף אַן׳אונבעשטימטער צייט, פריהער דאַרף אויסגעהערט ווערען אַן׳אונפּאַרטייאישע קאָמיסיע פון עקספּערטען. זשאַבאָטינסקי דרינגט דערפון, אַז פאַר דעם ווי די קאָמיסיע וועט צושטעלען איהר בעריכט, וועלען קיין שום דעצידירענדע בעשלוסען נישט אָנגענומען ווערען, אויף אַזאַ אופן איז די ענטגילטיגע שאַפונג פון דער יודישע אַגענץ אָבגעלעגט גע-וואָרען.

הגם זשאַבאָטינסקי איז בכלל פּרינציפּיעל געגען ווייצמאַנס פּלאַן, דאָן האָט ער ערוואַרט אַ גרעסערען ערפאָלג פון ווייצמאַנס אַקציע.

דער צווייטער דורכפאַל איז – לויט זשאַבאָטינסקי׳ן דער מאַרשאַלישער פּרייז. וואָס ד״ר ווייצמאַן האָט געמוזט בעצאָהלען פאַר דעם אילוזאָרישען אָבמאַך. ווייצמאַן האָט זיך געמוזט אָבזאָגען פון פּריאָריטעט פּרינציפּ לגבי ארץ ישראל און האָט סאַנקציאָנירט די קאָלאָניזאַציע אין אוקראַינע, געגען וועלכער די אַמעריקאַנער ציוניסטען זענען אַרויסגעטרעטען און געמוזט אָבשטעלען דעם קאַמף, וואָס די אַמעריקאַנער ציוניסטען האָבען געפיהרט געגען דער דאָזיגער קאָלאָניזאַציע, דאָס אַלץ איז געמאַכט געוואָרען בעת די שאַפונג פון דער יודישער אַגענץ איז אָבגעלעגט געוואָרען.

די אויפגאבען פון דער אנקעטע-קאמיסיע.

רעדע פון וויצע פרעמיער באַרטעל.

וואַרשאַ, 30 (טעלעפאָניש) נעכטען 5 אַ זייגער פאַרנאַכט איז אין פּרעזידיום פון מיניסטאָרען-ראַט פאָרגעקומען די פייערליכע ערעפנונג פון דער אַנקעטע קאָמיסיע אויף אויסצופאָרשען די בעדינגונגען און קאָסטען פון דער פּראָדוקציע, וועלכע איז געשאַפען געוואָרען אויף גרונד פון דער פעראָרדנונג פון מלוכה פּרעזידענט פונ׳ם 22 טען נאָוועמבער ה.י. געעפענט די ערשטע זיצונג האָט דער פרעמיער באַרטעל. וועלכער האָט דערביי געהאַלטען אַ רעדע וועגען די אויפגאַבען פון דער קאָמיסיע.

דער וויצע-פרעמיער שטעלט זיך בעזונדערס אָפּ אויפ׳ן פונקט 1 פון דער פעראָרדנונג וועגען שאַפען די קאָמיסיע און זאָגט:

פונ׳ם ערשטען זאַץ פון דעם דאָזיגען פונקט איז צו זעהן, אַז דער צוועק פון דער אַנקעטע איז נאָר אַן׳אויספאָרשונגס-צוג, אַלזאָ, אַ וויסענשאַפטליכע אויפגאַבע. די אויפגאַבע פון דער קאָמיסיע אין דורכצופיהרען די אויספאָרשונגען – אַלזאָ נאָר אויספאָרשונגען – און פאָרשטעלען דעם מיניסטאָרען-ראַט איהרע אויספיהרונגען. איך שרייך אונטער דעם דאָזיגען פאַקט, ווייל אויב עמיצער זאָל וועלען פאָרשטעהן עפּיס אַנדערש אויסער אויספאָרשונגען, וואָלט דאָס איבערגעשטראָכען אייער גאַנצע אַרבייט.

איך אַפּעליר צו אייך און בעט אייך צו בעציהען זיך צו אייער אַרבייט נאָר ווי צו אַן׳אויספאָרשונגס-אויפגאַבע, אַן׳ אויספאָרשער מוז פריהער פון אַלעמען זיין אָביעקטיוו און קיין שום אויספאָרשונג קאָן נישט געמאַכט ווערען ביי דער שיין פון אַ וועלכער עס איז קאָלירטער לאָמפּ, איך בין אַליין אַ מענש פון דער וויסענשאַפט און ווייס, אַז אויספאָרשונגען קאָנען זיין גוטע אָדער שלעכטע. זיי טאָרען אָבער נישט געמאַכט ווערען דורך קאָלירטע גלעזער.

נאָך דער ערשטער זיצונג זענען די מיטגלידער פון דער קאָמיסיע, אַלס געסט פון פּרעמיער-מיניסטער אויפגענומען געוואָרען אין די זאַלאָנען פון פּרעזידיום פון מיניסטאָרען-ראַט, און 6 אַ זייגער מיט 45 מינוט האָט זיך אָנגעהויבען די צווייטע זיצונג פון דער קאָמיסיע.

די זיצונג האָט זיך נאָר פערנומען מיט קאָנסטיטואירען זיך און אויסוועהלען די ספּעציעלע סוב-קאָמיסיעס. די זיצונג האָט אויך בעשלאָסען פאָרצולעגען דעם מיניסטאָרען-ראַט, אַז אַלס מיטגליד פון דער קאָמיסיע זאָל בעשטימט ווערען דער האַנדעלס-ריכטער ה׳ זיגמונד האַלפּערין.

ה׳ האַלפּערין וועט זיין דער איינציגער יוד אין דער קאָמיסיע.

פערשווערונג אויסצופרעסען ביי די קאוונער יודען א קאנטריבוציע.

קאמענדאנט גלאוואצקי ענטלאפען.

קאָוונע, (יט״א) דאָ איז ענטדעקט געוואָרען אַ פערשווערונג, וואָס האָט געהאַט די אויפגאַבע אויסצופרעסען ביי די קאָוונער יודישע סוחרים אַ קאָנטריבוציע פון אַ האַלב מיליאָן דאָלאַר און קאָנפיסקירען זייערע קאַפּיטאַלען אין די בענק קאָמענדאַנט גלאָוואַצקי, דער אַנטיסעמיטישער איהרער פון די פאַשיסטישע באַנדעס בעת דער לעצטער איבערקעהרעניש איז, נאָך דער ענטדעקונג פון די געהיימע פלענער, ענטלאָפען קיין קאָוונע.

לייענט היינט די ווייטערדיגע פארטזעצונג פון
אונזער נייעם עקזאטישען ראמאן די
שווארצע בריזאנטעמע

לאָדז. 31. יאַנואַר. 1927

„נייער פאָלקסבלאַט“

לאָדז. 31. יאַנואַר. 1927

לאַסט
און גערעכטיגקייט.

דער נייער בילדונגס-מיניסטער ה' דאָברוצקי, וועלכענס ליבעראַלע ערקלערונג בנוגע דעם יודישען שול-וועזען, ביים איבערנעהמען זיין אַמט, איז געווען אַנ'אמת'ע סענסאַציע, און האָט בעדייט אַ קאַרדינאַלע ענדערונג אינ'ם קורס פון דער ביז-איצטיגער בילדונגס-פּאָליטיק לגבי די נאַציאָנאַלע מינדערהייטען — אָט דערזעלבער ה' דאָברוצקי האָט אויף דער פּריוואַט'דיגער זיצונג פון דער פינאַנץ-און-בודזשעט-קאָמיסיע פון סענאַט, ערקלערט, אַז ער שטעהט אויפ'ן שטאַנדפּונקט פון העברעאישען און יודישען שול-וועזען, אָבער די דאָזיגע שולען מוזען, לויט די ידיעות און דערציהונג, וועלכע זיי גיבען זייערע תלמידים, ענטשפּרעכען די אַלגעמיינע מלוכה'שע שולען.

דערביי האָט דער מיניסטער צוגעגעבען, אַז דאָס מיניסטעריום האָט נישט בדעה זיך אַריינצומישען אין די אינערליכע אָנגעלעגענהייטע פון די שולען.

און אָט אָ די הוספה, די דאָזיגע בעמערקונג מאַכט אונז נישט-ווילענדיג צווייפלען אין די סאַגאַציע מעגליכקייטען פונ'ם בילדונגס-וועזען, כל-זמן דאָס מיניסטעריום, וואָס ווערט אַדורכגענומען מיט גוטע כוונות, וועט נישט אַריינדרינגען אין די בעזונדערע קעמערליך פון די שולען אויף די ערטער, און נישט אַריינמישען זיך און געזונד-מאַכען די אינערליכע אָנגעלעגענהייטען און פערהעלטעניסען, וואָס זענען אָפט אַדורכגעפוילט ביז'ן מאַרך פון די ביינער.

דער מיניסטער פערשטעהט, אַז די יודען מוזען אין זייערע שולען אָפּגעבען אַ ברייט אָרט פאַר די יודאַאיסטישע לימודים, אָבער — זאָגט ער — די תלמידים דאַרפען גלייכצייטיג נישט זיין צופיעל איבערגעלעסטיגט.

אַז אַזוי פערשטעהט דער מיניסטער, אין וועלכענס גוטע כוונות מיר הויבען נישט אָן צו צווייפלען — טאָ איז דאָך נישט אויסגעשלאָסען, אַז עס וועלען זיך געפינען פיל פּעדאַגאָגען, וואָס וועלען מותר זיין אויף אַ גרויסען טייל פון יודישען לימוד, כדי נישט צו קריוודען די אַלגעמיינע.

אויף צו פערשטעהן, אַז די נאַציאָנאַלע שפּראַך איז דער איינציגער אַנהאַלט און, אין אַ גרויסער מאָס, אינהאַלט פון פאָלקסשיינקייט, פון פאָלקסגייסט, דערויף דאַרפען נאָך פיל פעדאַגאָגען אויסגעבילדעט ווערען...

זעלבסטפערשטענדליך, אַז דער נייער בילדונגס-מיניסטער טראָגט דערפאַר דערווייל נישט קיין אחריות.

רעכענען יושר'דיג דאַרף אָבער אַ בילדונגס-מיניסטער קענען, און בעת ער זאָגט, אַז די סובווענץ פון די יודישע שולען וועט זיין קודם כל אָפּהענגיג פון די מיטלען, וועלכע דאָס מיניסטעריום וועט האָבען אויף דעם צוועק אין זיין רשות — איז דער חשבון יושר אַ פאַלשער.

דאָס לעבען דיקטירט אַ גערעכטע אויסרעכענונג — אַ פּראָצענטועלע, און נישט קיין אַנדערע, וואָס זאָל עמיצען פערלייכטערן, און עמיצען בעלעסטיגען...

מן.

שפּינאָזאַ יובילעי-פייערונגען.

אַמסטערדאַם, (י.ט.א.) דעם 21. פעברואַר וועט אין האַאַג אויף שפּינאָזאַ'ס קבר פאָרקומען די אויפדעקונג פון דער מצבה. די מצבה וועט זיין אַרומגערינגעלט מיט אַ בלומען-גאָרטען. אין די פייערונגען וועלען זיך בעטייליגען פיל בעריהמטע אויסלענדישע געלעהרטע. דעם 22 טען פעברואַר וועט פאָרקומען די עפענונג פון שפּינאָזאַ-הויז, וואָס ווערט רעסטאַורירט און וועט בעקומען זיין פריהערדיגען אויסזעהען. דעם 24-טען פעברואַר וועט אין האַאַג פאָרקומען אַ שפּינאָזאַ-קאָנגרעס.

יהואש און זיינע לעצטע מינוטען.

(קאָרעספּאָנדענץ פון ניו-יאָרק צום „נייעם פאָלקסבלאַט“).

מיט דער פען אין האַנד, אַרבעטענדיג אויף דער איבערזעצונג פון תנ"ך, איז יהואש געשטאָרבען. זיין טויט איז געקומען אונערוואַרטעט. עס איז געווען אַ מיתה בנשיקה, אַ טויט דורך אַ קוש, אַ גרינגער טויט. אין מיטען דער אַרבייט האָט ער זיך דערפיהלט שלעכט און אין פינף מינוט אַרום, נאָך איידער דער דאָקטאָר איז געקומען איז ער שוין געווען טויט.

ס'איז איבעריג צו זאָגען אַז דער טויט פון יהואש'ן האָט אַרויסגערופען טרויער אין דער יודישער ניו-יאָרק. די נייעס וועגען זיין טויט איז אויפגענומען געוואָרען מיט אַ טיפען זיפץ דורך יעדען איינעם, וואָס האָט וועגען זיין נאָמען געהערט. ניו-יאָרקער יודישע שרייבערישע קאָלאָניע פערמאָגט נישט קיין צווייטען יהואש. עס זענען נישט פערהאַן קיין גרויסע צאָהל יודישע שריפטשטעלער, וואָס קענען זיך בעריהמען, אַז מען רעספּעקטירט זיי אַזוי ווי מען האָט רעספּעקטירט יהואש'ן.

דער אַריסטאָקראַט פון די יודישע דיכטער איז יהואש געווען. אַ ראַפינירטקייט, וואָס מען זעהט נישט ביי קיין אַנדערע יודישע דיכטער, האָט שטענדיג אַרויסגערופען רעספּעקט סיי מצד זיינע קאָלעגען און סיי מצד די דורכשניטליכע אַנהענגער זיינע.

מען פלעגט יהואש'ן זעלטען זעהן אין דער ליטעראַרישער קאַפע, אָבער, אַז ער פלעגט אַמאָל אַהין אַריינפאַלען, האָט זיך אַרום זיין טישעל שטענדיג געפיהלט מעהר לעבען, ווי אַרום די איבעריגע טישלעך. ער איז געווען פון די געציילטע גליקליכע, וואָס פריינד האָבען ליב און נישט פערגינער מוזען אויך רעספּעקטירען.

און דאָס מערקווירדיגסטע ביי יהואש'ן איז געווען דאָס, וואָס ער איז נישט אָפּגעשטאַנען פון דער צייט. אַ דיכטער פון דער אַלטער שולע איז ער אָבער אויך געווען היימיש אין דער מאָדערנער יודישער דיכטונג. די לעצטע 10 12 יאָהר האָט ער אַפילו הויפּטזעכליך געווידמעט דער איבערזעצונג פון תנ"ך אין יודיש. אָבער אין דער זעלבער צייט האָט די דאָזיגע איבערזעצונגס אַרבייט איהם נישט געשטערט אין זיין דיכטערישער אַרבייט אַלס פּאָעט. ער האָט זיך אינטערעסירט מיט די נייעסטע ריכטונגען אין דער יודישער פּאָעזיע, און איז פון צייט צו צייט אויך אַרויסגעקומען מיט לידער, וואָס האָבען געטראָגען אויף זיך דעם מאָדערנעם שטעמפּעל, כאָטש זייער פאָרמע איז געווען אַ קלאַסישע.

יהואש וועט פערבלייבען אַלס קלאַסיקער אין דער יודישער ליטעראַטור נישט בלויז צוליב דער קלאַסישער ווערט פון זיינע שאַפונגען, נאָר אויך דערפאַר וואָס ער איז אייגענטליך דער דיכטער, וואָס האָט געלייגט דעם בריק צווישען די אַלטע פאָרמען פון יודישע פּאָעזיע און די נייע פאָרמען. געגען אַלע יודישע דיכטער האָבען די אַזוי גערופענע „יונגע“ געקענט אויסזעצען עטוואָס, נאָר נישט געגען יהואש'ן.

יהואש איז געווען אַ מאָדערנער מענש און אַלס אַזעלכער איז ער נישט געבליבען בעגרעניצט אין די ענגע איילען פון זיינע אַמאָליגע שאַפונגען. זיין וועלטליכקייט און זיין גרויסע ערודיציע האָבען איהם שטענדיג געהאַלטען אין פערבינדונג מיט דעם גאַנג פון די פּאַסירונגען אין דער וועלט-ליטעראַטור. דאָס האָט במילא שוין געהאַט אַן איינפלוס אויף זיינע שאַפונגען פון די לעצטע יאָהרען.

זעקס און פופציג יאָהר איז ער אַלט געווען ווען ער איז געשטאָרבען. כאָטש ער איז געווען אַ שוואַכער אין געזונד שוין פאַר די לעצטע יאָהרען, פונדעסטוועגען איז קיינעם נישט געקומען אויפ'ן זינען, אַז יהואש וועט שטאַרבען אין דעם דאָזיגען עלטער. מען האָט ערוואַרטעט נאָך פון איהם צו שאַפען און שאַפען. ערשט מיט צוויי מאָנאַטען צוריק האָט מען אַרויסגעלאָזט זיין יודישע איבערזעצונג פון חומש אין אַ בוך פאָרם.

דער פּרק-שרייבער-פעראיין האָט זיך געגרייט צו מאַכען פאַר איהם אַנ'אָוונט לכבוד דער ערשיינונג פון דער דאָזיגער איבערזעצונג. זיינע פריינד האָבען זיך געגרייט מעגליך צו מאַכען פאַר איהם, אַז די איבעריגע טייל פון זיין תנ"ך איבערזעצונג זאָל אַרויס אין אַ בוך-פאָרם. מען האָט געפּלאַנעוועט אַרויסצולאָזען יהואש'ס לעצטע לידער אין אַ ספּעציעלען באַנד. דער טויט, וואָס איז געקומען אַזוי אונערוואַרטעט, האָט געמאַכט אַנ'ענדע צו די אַלע פּלענער.

אויב מען זאָל גלויבען אין אַזאַ זאַך, ווי פאָרגעפיהל, האָט יהואש געהאַט דעם פאָרגעפיהל, אַז ער וועט אין פערלויף פון די נאָהענטסטע וואָכען שטאַרבען. אין דער צייט ווען קיינעם איז נישט איינגעפאַלען, אַז דער טויט שטעהט אונטער יהואש'ס פלייצעס, איז יהואש די לעצטע וואָך געזעסען ביי זיך אין הויז און געמיטליך איינגעטענה'ט מיט זיין פרוי, ווי אַזוי ער וואָלט געוואָלט, אַז זיין לויה זאָל דורכגעפיהרט ווערען אין פאַל ווען ער זאָל שטאַרבען. אַנ'איינפאַכע לויה, אָהן שום צערעמאָניעס און אָהן הספּדים האָט ער געוואָלט האָבען, און אַזוי האָט איהם טאַקע ניו-יאָרק געגעבען אין דער אָנוועזענהייט פון צעהנדליגער טויזענדער, וואָס זענען געקומען איהם אָפּגעבען דעם לעצטען כבוד.

בעשטערט געווען, אַז אין איין וואָך זאָל דאָס יודענטום פערלירען צוויי גרויסע פערזענליכקייטען, אחד העם'ן און יהואש'ן. כאָטש זיי זענען ביידע פון פערשידענע לאַגערן און כאָטש זייערע ווערטען זענען פערשידען פאַר דעם יודישען פאָלק, איז אָבער דער פערלוסט פון איינעם נישט קלענער ווי דער פערלוסט פון דעם צווייטען. ניו-יאָרק האָט זיך געקליבען צו מאַכען עפענטליכע טרויער פערזאַמלונגען נאָך אחד העם'ן, איצט איז איהר טרויער פערדאָפּעלט געוואָרען: איצט טרויערט ניו-יאָרק נאָך איהר יהואש'ן, פונקט ווי זי האָט געטרויערט אין דעם ערשטען טאָג ווען עס איז אָנגעקומען די נייעס פון אחד העם.

צווישען יענע וואָס וועלען פיהלען דעם פערלוסט פון יהואש'ן, וועלען זיין נישט בלויז די ערוואַקסענע, וואָס אינטערעסירען זיך מיט דער יודישער ליטעראַטור, נאָר אויך די יודישע קינדער, וואָס בעזוכען די קינדער שולען. יהואש איז געווען פון די איינציגע דיכטער אין ניו-יאָרק, וואָס האָבען זיך אינטערעסירט מיט דער יודישער שול בעוועגונג. ער איז געווען אַנ'איבערגעגעבענער טוער פאַר שלום עליכם פאָלקסשולען, און האָט פערשטאַנען די וויכטיגקייט פון שאַפען ליטעראַטור פאַר קינדער פון דער נייער מאָדערנער יודישער שול. זיינע קינדער-לידער וואָס ער האָט פאַר די לעצטע יאָהרען געדרוקט אין דעם „קינדער זשורנאַל“ האָבען איהם געשטעלט צווישען די קינדער אַלס איינעם פון זייערע שטאַרקסטע בעליבטע דיכטער. זיין טויט איז דערפאַר אַ טרויער נישט בלויז פאַר די גרויסע, נאָר אויך פאַר די יודישע קינדער. — און דאָס איז אַ זאַך, וואָס בלויז געציהלטע קענען דערצו זוכה זיין.

(יט"א) **ב. סמאָליאַר.**

אחד העם | שטריכען.

(צו די שלושים) פון ראובן ברינין.

אחד העם נישטאָ —

נישט-קוקענדיג אויף זיין אויסערליכער רוהיגקייט, אויף זיין קאַלטקייט און גייסטיגען גלייכגעוויכט אין פערקעהר מיט מענשען, האַלטענדיג אַ געוויסע דיסטאַנץ, איז אחד העם געווען ביז מיט צעהן יאָהר צוריק אַ געדאַנקען-דינאַמאָ.

זיין שוואַכער קערפּער האָט מעגליך אויסגעגעבען פון זיך צופיל געדאַנקען שטראָמונגען פאַר זיין פיזישער קאָנסטרוקציע.

אויסערליך רוהיג, פאָרנעהם, צוריקגעהאַלטען, אָבער זיין מח האָט שטענדיג געאַרבייט; אַ שטענדיגער אינערליכער קאַמף צווישען לאָגישען געדאַנק און ראָמאַנטישע געפיהלען; דער קאַמף צווישען מח און האַרץ, צווישען געירש'נטע, אָפּגעלעבטע טראַדיציעס און שאַרפער, אַנאַליטישער קריטיק,—זעלבסט-קריטיק.

און שוין מיט צעהן יאָהר צוריק איז זיין פיזישער געזונט געווען געבראָכען.

דער קערפּער האָט נישט אויסגעהאַלטען די אינטענסיווע אַרבייט פונ'ם געדאַנקען-דינאַמאָ.

ביידע—דער קערפּער און דער גייסט, זענען מיד געוואָרען. ביידע זענען געבראָכען געוואָרען.

נאָר אין זעלטענע מאָמענטען האָט דער אַמאָליגער ריזען גייסט אויפגעפלאַקערט, האָט אויפגעבליצט אינם ביסלעכווייז-אָפּשטאַרבענדען קערפּער. די רעאַקציע האָט אימער געפאָלגט.

* * *

ווען איך האָב געטראָפען אחד העם'ן אין לאָנדאָן, אין יאָהר 1920, אין חודש יולי, אויף דער ציוניסטישער יאָהר-קאָנפערענץ, איז שוין קענטיג געווען אויף זיין גאַנצען וועזען און האַלטונג, אַז דער טויט האָט איהם שוין בעצייכענט. נאָר נישט דער אחד העם, וואָס איך האָב געקאָנט אין זיינע בעסטע יאָהרען, ווי אַ שאָטען פון אַמאָל. האָט זיך קוים אַרומגעשלעפּט, קוים וואָס ער האָט גערעדט.

און ער האָט גערעדט נאָר וועגען זיין קראַנקהייט. זיין שרעק פאַר'ן טויט איז געווען שרעקליך, אונבעשרייבליך.

עס איז אַ פורכטבאַרע טראַגעדיע, ווען אַ שעפערישער גייסט, אַנ'אַקטיווער, לעבעדיגער גייסט; ווען אַ לעבענס-ווילען, אַ מעכטיגער ווילען, ווערט ביסלעכווייז פּאַראַליזירט מיט דער אָפּשוואַכונג פונם פיזישען מעכאַניזם.

אחד העם האָט זיך יאָהרען לאַנג אַרומגעטראָגען מיט'ן געדאַנק צו שרייבען אַ גרויס פילאָזאָפיש ווערק. ער האָט געשטרעבט צו שאַפען עטוואָס גאַנצעס, קיין פרגדים, ברעקלאַך, עטוואָס גרויס— אין ער האָט געהאַט די מעגליכקייטען דערצו, — און ווען ער איז געווען רייף דערצו — האָט זיין קערפּער, און מיט איהם דער גייסט, ענטזאָגט. די גייסטיגע שפּאַנקראַפט האָט אָפּגעלאָזען.

* *

מיט אַ יאָהר צוריק, כ"ו חשון תרפ"ו, בין איך געקומען פון ירושלים קיין תל-אביב. דאָס איז געווען אַ פרייטאָג.

און זעלבסטפערשטענדליך איז מיין ערשטער בעזוך געווען ביי אחד העם, וועלכען איך האָב געקענט אין אַ משך פון דרייסיג יאָהר.

עס איז געווען פרייטאָג-צונאַכטס, צווישען 7 און 8 אַ זייגער.

איך בין געקומען אין גרויסען שטודיר-צימער, וואו די לאַנגע ווענט זענען געווען בעדעקט מיט ספרים פון אונטען ביז אויווען. די ביבליאָטעק אין דער גרעסטער אָרדנונג. אחד העם איז געזעסען אין אַ ווינקעל נעבען אַ טיש.

ווען ער האָט מיך דערזעהן, האָט ער זיך אויפגעהויבען פון זיין שטול און ער האָט געמאַכט איינִיגע שריט מיך צו בעגעגענען.

איך האָב בעמערקט ווי שווער עס איז איהם אָנגעקומען אויפצוהויבען זיך פון זיין פּלאַץ און צו מאַכען אַ שריט. אָבער זיין אַמאָליגע העפליכקייט, און דאָס אָפּהיטען פון די געזעלשאַפטליכע פאָרמען האָבען איהם נישט פערלאָזען.

איך האָב דערזעהן פאַר זיך אַ זקן. איינגעבויגען, דער קאָפּ עטוואָס באַלכבו, קרומליך, אויף די שמאָלע שולטערן. אַ שברי כלי. און זיין געבליבענער קלוגער בליק האָט אויסגעדריקט טרויער און ליבענסווירדיגקייט. ער האָט מיר אויסגעשטרעקט צו בעגריסונג אַנ'אויסגעדאַרטע און ציטערדיגע האַנד.

מיט גרויס מיה האָב איך אויפגעהאַלטען אין זיך די טרעהרען, וועלכע האָבען מיך געשטיקט.

איך האָב געמאַכט אַ פרעהליכע מינע, אום אחד העם זאָל נישט מערקען, ווי זיין אויסזעהן האָט מיך דערשיטערט.

עס איז איהם געווען שווער צו רעדען. מיט אַ פאָר ליבענסווירדיגע ווערטער האָט ער מיך בעגריסט און געבעטען מיר זיך זעצען נעבען איהם ביים טיש.

אין צימער ביי אחד העם האָב איך יענעם אָוונט געפונען די פאָלגענדע שריפטשטעלער: שמריהו לעווין, בצלאל יפה (וועלכער איז אין צוויי וואָכען נאָכדעם אומדערוואַרטעט געשטאָרבען), זאב גלוסקין, איינער פון די „אחיאסף“ גרינדער, דער דיכטער ש. בן ציון, אברהם כהנא, ראַוויצקי און י. גראַזאָווסקי.

שפּעטער נאָך אַ זייגער זענען אַריינגעקומען נאָך אַ פאָר שריפטשטעלער פונ'ם עלטערען דור, פון דעם אָדעסער קרייז, און אַ פאָר עלטערע בעל-הבתים, גוטע שכנים פון תל אביב, די מקורבים פון אחד העם.

עס איז מיר אויפגעפאַלען, דאָס איך זעה אַרום אחד העמ'ן די אומגעבונג פון דעם „נעכטען“ פון דער העברעאישער ליטעראַטור. נישט — דעם „היום“.

שמריה לעווין האָט געהאַלטען אין איין דערצעהלען וויציגע אַנעקדאָטען און האָט געשאָטען זיינע גייסטרייכע ווערטלעך. אום אָפּצוציהען אחד העמ'ן פון זיינע טרויעריגע געדאַנקען און איהם אויפמונטערען אַ ביסעל.

עס האָט נישט געהאָלפען.

דער פערשטאָרבענער דענקער איז פערבליבען אין אַנ'ערנסטער און אַ טרויעריגער שטימונג. מיט זיינע דורכדרינגענדע אויגען (אויגען פון אַ יודישען חכם) האָט ער בעטראַכט זיינע געסט. וועלכע האָבען איהם אַרויסגעוויזען, יעדער אויף זיין שטייגער, איבערגעגעבענקייט, פערעהרונג פון תלמידים צו אַ רבי'ן, פון חסידים צו אַ הייליגען צדיק און מופת הדור.

די געסט האָבען גערעדט און אחד העם איז געזעסען און געשוויגען, אָבער אויך גוט צוגעהערט. ער איז איבערהויפּט געווען אַ גוטער צוהערער.

פון צייט צו צייט האָט ער זיך געשטאַרקט אַרויסצווייזען אַ פרעהליכע מינע. ער האָט געשמייכעלט מיט די אויגען.

פּלוצלונג האָט ער זיך געווענדעט צו מיר גאַנץ שטיל מיט דער פראַגע:

„געדענקסטו נאָך די אָנגענעהמע און זעהר אינטערעסאַנטע צייט, אַ ג'ערך אַ יאָהר, וואָס מיר האָבען צוזאַמען פערלעבט אין שאַרלאָטענבורג, ווען איך האָב צוגעגרייט די אויסגאַבע פון מיינע ווערק און דערנאָך דאָס ערשטע האַלבע יאָהר פון דערשיינונג? עס איז ווירקליך געווען אַ שעהנע, לעבעדיגע צייט. מיט גרויס זעהנזוכט, בענקענ'ש, דעראינער איך מיך אָפט יענע טעג אין יענעם קרייז, אין וועלכען מיר האָבען דאַן אין שכנות געלעבט“...

און אחד העם האָט פּלוצלונג איבערגעריסען זיין געשפּרעך. עס איז פאַר איהם געווען אַ צו גרויסע אָנשטרענגונג.

ער האָט אָבער זעהר גערן און פעראינטערעסירט צוגעהערט, ווען איך האָב איהם דערציילט אַ פאָר מערקווירדיגע עפּיזאָדען פון יענער צייט. נעגען זיין געוואוינהייט צו געהן שלאָפען צעהן אַ זייגער, איז ער אין יענעם אָוונט פערבליבען מיט אונז, די געסט, ביז האַלב עלף.

מיר זענען אַלע אויף איין מאָל אַרויס פון אחד העם'ס הויז.

די שריפטשטעלער האָבען מיך פריינדליך בעגלייט צו מיין פּענסיאָן. און מיט איניגע פון זיי האָב איך נאָך גאַנץ שפּעט אַרומשפּאַצירט אין די גאַסען פון תל אביב אין די „ראָטשילד'ס אַלעען.“

די גאַנצע צייט איז געווען די רעדע וועגען אחד העם און וועגען דער גרויסער ליבע און פערעהרונג, וואָס אַלע אָהן אויסנאַהם ווייזען איהם אַרויס ביי יעדער געלעגענהייט.

מיר האָבען אַלע גערעדט וועגען אחד העם אַלס פון איינעם פון די גאַנץ לעצטע, ווען נישט דער סאַמע לעצטער, גייסטיגע ריזען פון דער תקופת התחיה (רענעסאַנס-עפּאָכע)—

נו, איז אחד העם, דער גייסטיגער פיהרער פון זיין דור,—שוין אויך נישטאָ מעהר.

דאס לאָדזער לעבען

נייער פאָלקסבלאַט
31. יאַנואַר 1927.

31
מאָנטאָג
כח
שבט תרפ"ז

יאַנואַר
זון-אויפגאַנג 7.17
זון-אונטערגאַנג 3,30
לענג פון טאָג. 9

טאָג-נאָטיצען.

ווער האָט זיך בעפאָלמעכטיגט דערצו?

אין לאָדז איז מיט אַ צייט צוריק צוריק געגרינדעט געוואָרען אַ רעטונגס-קאָמיטעט. דער דאָזיגער קאָמיטעט איז צוזאַמענגעשטעלט געוואָרען פון פערטרעטער פון פערשידענע געזעלשאַפטליכע אינסטיטוציעס און פעראיינען. די גרויסע פערזאַמלונג האָט געבילדעט דעם ראַט און ס'איז געוועהלט געוואָרען אַ ענגערער קאָמיטעט פון אַ פאָר צעהנדליג מענשען, וועלכע זענען געוואָרען די אייגענטליכע אויספיהרער פון דער טעטיגקייט. דער קאָמיטעט האָט דערהאַלטען געלד פון דעם אַמעריקאַנער „דזשאָינט" אַ היפש געזאַמעלט דאָ אויפ'ן אָרט און האָט פרויסגעגעבען הלואות. מיט אַ צייט צוריק איז ענטשטאַנען אַ פראָיעקט צו פערוואַנדלען די דאָזיגע אינסטיטוציע אין אַ לייה-קאַסע. לויט'ן נאָרמאַלען סטאַטוט ווערען מיטגלידער פון דער דאָזיגער אינסטיטוציע יעדער וואָס צאָהלט איין 1 זל. אַ חודש. אַזוי אַרום וואָלט די דאָזיגע אינסטיטוציע געוואָרען אַן'אמת'ע פאָלקס-אינסטיטוציע.

פאַר דער צייט פון זיין גרינדונג איז דער קאָמיטעט פערברייטערט געוואָרען מ'האָט צוקאָאָפטירט פיל פערזאָנען און דער ערשטער צוזאַמענשטעל וואָס האָט פריהער געהאַט אָפגעשפיגעלט דעם צוזאַמענשטעל פון אונזערע געזעלשאַפטליכקייט האָט זיך איצט שטאַרק פערענדערט איינזייטיג.

דער דאָזיגער קאָמיטעט האָט נישט פערשטענדיגענדיג זיך מיט'ן גרויסען ראַט, איבערגעענדערט דעם פונקט וועגען מיטגלידערשאַפט אַזוי, אַז אַ מיטגליד קען זיין נאָר יענער, וואָס צאָהלט 3 זל. אַ חודש. דערביי וועלען וואַהל-רעכט אין די נייע קערפערשאַפטען האָבען נור די, וואָס האָבען איינגעצאָהלט פאַר'ן רעטונגס-קאָמיטעט נישט ווייניגער ווי 100 זלאָטעס. דער דאָזיגער סטאַטוט זאָל שוין, ווי מיר הערען, גאַנץ בקרוב אָפגעשיקט ווערען צו דער לעגאַליזאַציע. ס'וואָלט געווען אַ גרויסע עולה לגבי דער געזעלשאַפט, ווען דער סטאַטוט זאָל אין דער דאָזיגער פאָרם אָנגענומען ווערען. אין דעם פאַל וואָלט די אָנפירערשאַפט מיט דער נייער אינסטיטוציע און מיט די „דזשאָינט"-געלדער (דער „דזשאָינט" האָט אויף דעם רעטונגס-קאָמיטעט שוין געגעבען איבער 400,000 זל.) אַריינגעפאַלען אין די הענד פון אַ גאַנץ קליינער גרופע יחידים.

אויב מיר זאָלען נאָך צוגעבען, אַז די וואַהלען פון אַ נייער קערפערשאַפט ווערען פראָיעקטירט אויף 3 (דריי!) יאָהר, וועט פערשטענדליך ווערען די אונרוהיגקייט וואָס די דאָזיגע ידיעה האָט אַרויסגערופען אין די דעמאָקראַטישע קרייזען, פאַר וועמען אייגענטליך די דאָזיגע אינסטיטוציע איז געשאַפען, און פאַר וועמען זי דאַרף דינען. די אַמעריקאַנער געלד-געבער האָבען שוין נאָך לאַנגע אויפקלערונגען אָנערקענט, אַז די אָנפיהרונג מיט די אַנגעלעגענהייטען אויפ'ן אָרט דאַרף איבערגעגעבען ווערען דער בעפעלקערונג אויפ'ן אָרט. קען מען דאָך נישט בעטראַכטען די דאָזיגע גרופע פון די 100 זלאָטע'דיגע פאַר די וואָס האָבען צו דעצידירען.

דער קרייז דאַרף אויסגעברייטערט ווערען און צו דער אָנפיהרונג און איינפלוס אויף דער געשעפטס פיהרונג מיט דעם רעטונגס-קאָמיטעט, אָדער מיט דער הלואות-קאַסע, אין וועלכער ער וועט איבערגעאָרגאַניזירט, דאַרף צוגעלאָזט ווערען אַ ברייטערער שיכט פון די לאָדזער יודען.

י. הינדעס.

וואָס יעדער פרעמדער דאַרף וויסען.

(§) צוליב דעם וואָס עס טרעפט זיך אָפט, אַז „פרעמדע" האָבען נישט קיין פעסער, טראָץ דעם, וואָס זיי געפינען זיך שוין אַ לענגערע צייט אויף דער פוילישער טעריטאָריע, איז די אַדמיניסטראַציע-מאַכט מודיע, אַז יעדער פרעמדער מוז צוּוויסען טון דעם רעגירונגס-קאָמיסאַריאַט, אָדער סטאַראָסטווע וועגען זיין אָנקומען נאָך פוילען. אין פערלויף פון 24 שעה פון דער מינוט ווען ער האָט איבערגעטרעטען די פוילישע גרעניץ, אָדער מעלדען וועגען ענדערען דעם אַדרעס

אַ חוץ-דעם בעדאַרף יעדער „פרעמדער" האָבען אַ פאַס. דערביי קענען יונגערע פון 10 יאָהר זיין אַריינגעשריבען אין פאַס פון פאָטער. אויב די „פרעמדע" קענען נישט בעקומען קיין פאַס. פון זייערע רעגירונגען, וועלכער זאָל קענען פעסטשטעלען זייער בירגערשאַפט — גיט דער רעגירונגס-קאָמיסאַריאַט אַרויס צייטווייליגע פעסער. דערביי מוזען זיך די „פרעמדע" מעלדען אין רעגירונגס-קאָמיסאַריאַט פערזענליך איין מאָל אויף 8 טאָג.

דער שלום-שפּיל צווישען דער „אגודה" און „אונפּאַרטייאישע".

פון די אונטערהאַנדלונגען קומט גאָר נישט אַרויס.

די שבת'דיגע אונטערהאַנדלונגען צווישען דער „אגודה" מיט די „אונפאַרטייאישע", מיט וועלכע ס'האָט אָנגעפיהרט דער ניישטאָטער רב, האָבען ווידער נישט געבראַכט צו קיין שום רעזולטאַטען. אייגענטליך ווייסען ביידע צדדים, אַז פון די אונטערהאַנדלונגען וועט גאָר נישט אַרויסקומען, נאָר מ'פרובט זיך מצסטען, ווער ס'האָט קעלטערע בלוט און רוהיגערע נערווען. ווער ס'וועט זיין דער צד, וואָס וועט די אונטערהאַנדלונגען איבעררייסען. ווי מיר דערווייסען זיך האָט אין די קרייזען פון די „אונפאַרטייאישע" אַ גרויסען פערדרוס אַרויסגערופען דער אומשטאַנד, וואָס דער וויצע-פרעזעס בערגער האָט זיך געווענדעט מיט אַ בריף צום רעגירונגס-קאָמיסאַר וועגען דער טאַקטיק פון דער ציוניסטישער פראַקציע. זיי ווייזען אָן, אַז בשעתו איז אָנגענומען געוואָרען אַ בעשלוס, אַז קיין שום אינטערווענצען און ווענדונגען צו דער אויפזיכטס מאַכט טאָרען נישט געמאַכט ווערען אָהן דעם ווייסען פון דער קהלה-פערוואַלטונג. דאָזאָר בערגער פערטיידיגט זיך, אַז די דאָזיגע ווענדונג האָט ער געמאַכט „פריוואַט", אָבער די דאָזיגע פערטיידיגונג, אגב צום צווייטען מאָל שוין, ווערט אין די קהלה-קרייזען נישט גענומען פאַר ערנסט, ווייל „פריוואַט" האָט דאָך ה' בערגער נישט קיין שום געמיינזאַמעס מיט דער אויפזיכטס-מאַכט.

די כוונה פון דער ווענדונג איז געווען, צו צווינגען די ציוניסטישע דאָזאָרעס צו קומען צו די זיצונגען, אָדער אויס'פועל'ן, אַז אַ קוואָרום זאָל גערעכענט ווערען נישט פון די 16 מיטגלידער, (ד. ה. 9), נאָר פון 13, (ד. ה. 7) ביי אַ קוואָרום פון 7 פערזאָן, וועלען קענען פאָרקומען די פערוואַלטונגס-זיצונגען.

דערווייל קומען קיין זיצונגען פון דער קהלה-פערוואַלטונג נישט פאָר און די אונטערהאַנדלונגען צווישען דער „אגודה" מיט די „אונפאַרטייאישע" וועגען אַן'אויסגלייך ריהרען זיך נישט פון אָרט.

אַן'אינטערעסאַנטער פּראָצעס וועגען פאַר-מלחמה'דיגע היפּאָטעק-חובות.

אַ זעהר אינטערעסאַנטער פּראָצעס, וועלכער האָט אַ פּרינציפּיעלע בעדייטונג, האָט בעטראַכט דאָס קריי-געריכט (ציוויל אָפטיילונג).

ה' ג. האָט געהאַט שטעהען אַ היפּאָטעק-סומע אויף דעם גוט פון ה' ר. נאָך פון פאַר דער מלחמה אין רוסישען רובל. אין 1920 בעת דער דעוואַלואַציע פון פּוילישען מאַרק האָט ה' ר. גאָטאַר יעל אויפגעפאָדערט זיין מלוה, ער זאָל זיך שטעלען אָפּנעהמען זיין היפּאָטעק-סומע און דער לוה האָט בעצאָהלט דעם היפּאָטעק חוב מיט 100 רובל 216 מ' לויט דעם דעמאָלדיגען פערפליכטענדען קורס.

באין-ברירה, האָט ה' ג. געמוזט דעם חוב אָפּנעהמען און האָט איהם קוויטירט צוזאַמען מיט דעם פּראָצענט, וואָס איז איהם געקומען פאַר אַ געוויסע צייט. דער חוב איז אַלזאָ אַזוי-אַרום געוואָרען אויסגעשטראָכען פון היפּאָטעק-בוך.

דאָ נישט-לאַנג צוריק האָט ה' ג. דורך דער פערמיטלונג פון זיין בעפאָלמעכטיגטען, דעם וואַרשאַווער אַדוואָקאַט לעאָנאַרד מוטערמילך, דערלאַנגט אַ תביעה געגען דעם בעצאָהלטען היפּאָטעק חוב, און לעצטענס האָט דאָס קריי-געריכט די תביעה בעטראַכט.

אַדוואָקאַט מוטערמילך האָט אָנגעוויזען, האָט ביים אָפּנעהמען די היפּאָטעק-סומע האָט ה' ג. בפירוש ערקלערט, אַז ער וויל דעם חוב נישט אָפּנעהמען, נאָר ער איז געצוואונגען איהם אָפּצונעהמען, וואָס ער איז געוואָרען מערשריבען דעמאָלס אין געהעריגען אַקט. דער בעפאָלמעכטיגטער איז דעריבער געקומען צום אויספיהר, דאָס ווי באַלד מען האָט דעם לוה געצוואונגען אָפּצונעהמען זיין חוב, האָט ער דאָס רעכט צו גבּיטען פון דער פעראָרדנונג פון מלוכה-פרעזידענט בנוגע דעם וואַלאָריזאַציע-געזעץ, וואָס איז געוואָרען אַרויסגעגעבען דעם 14-טען מאַי 1924 און וועלכען עס ווערט גנזאָגט, אַז פון פאַר-מלחמה'דיגע היפּאָטעק-חובות אויף גיטער, ווערט בעצאָהלט 50 פּראָצענט לויט'ן קורס פון 2 זלאָטעס מיט 66 גראָשען פאַר אַ רובעל און אויף הייזער — 25 פּראָצענט אויך לויט דעמזעלבען קורס.

אַדוואָקאַט מוטערמילך האָט דאַדורך געפאָדערט צוצוּשפּרעכ'ענען דעם לוה דעם אונטערשיד פון זיין אָפּגענומענעם היפּאָטעק-חוב.

דאָס געריכט האָט איינגעשטימט מיט די אויספיהרונגען פון בעפאָלמעכטיגטען און צוגעשפּראָכ'ען לטובת דעם ה' ג. דעם אונטערשיד פון זיין היפּאָטעק חוב, וועלכען ער האָט קוויטירט אַלס אָפּגענומענעם שוין נאָך מיט עטליכע יאָהר צוריק.

פערזאַמלונג פון צייטונגס-פערקויפער

אין לאָקאַל פון קאָאָפּעראַטיוו איז פאָרגעקומען, אַן'אַלגעמיינע פערזאַמלונג פון צייטונגס-פערשפּרייטער, אונטערן פאָרזיץ פון ראַטמאַן מילמאַן. אין די דעבאַטען האָבען זיך בעטייליגט אַ רייה רעדנער, וועלכע האָבען זיך אַלע אַרויסגעזאָגט דערפאַר, אַז אַלע צייטונגס פערקויפער דאַרפען זיך גרופּירען אַרום דעם פּראָפעסיאָנעלען פעראיין וואָס איז אָנגעשלאָסען אין קולטור-אַמט, און עס איז אָנגענומען געוואָרען פאָלגענדע רעזאָלוציעס: 1) די פערזאַמלונג אָנערקענט דאָס גרינדען פון אַ נייעם פעראיין אַלס שעדליך פאַר די לעבענס אינטערעסען פון די צייטונגס פערשפּרייטער, און אַלס צוברעכונג פון זייער עקזיסטענץ. די פערזאַמלונג פאָדערט אַלזאָ אויף די איניציאַטאָרען, אַז זיי זאָלען אויפגעבען זייער פּלאַן וועגען גרינדען אַזאַ פעראיין און 2) די פערזאַמלונג פאָדערט אויף דעם ראַט און פערוואַלטונג פון געוועזענעם קאָאָפּעראַטיוו, צו רופען אין די נאָהענטסטע טעג אַ בעריכטס און ליקווידאַציאָנס-פערזאַמלונג, און איבערצוגעבען דאָס לאָקאַל און איגווענטאַר דער פערוואַלטונג פון פּראָפעסיאָנעלען פעראיין.

פון געריכטס-זאַל.

אַן „עהרליכער" פאַלטיס.

(§) נעכטען האָט דאָס לאָדזער קריי-געריכט בעטראַכט דעם פּראָצעס פון פּיאָטר דומקאַ, דעם פאַלטיס פון דאָרף פּשיזשעמין לאַסקער פאָוויאַט, וועלכער איז בעשולדיגט געוואָרען אין מיסברויכען מיט 500 זל. וואָס ער האָט בעקומען פון די פּויערים איינגעצאָהלט פאַר די מלוכה-שטייערן. דער פאַלטיס דומקאַ איז פער'משפט געוואָרען אויף 8 חדשים תפיסה.

פאַר בעליידיגען אַ סעקוועסטראַטאָר.

(§) אין קריי-געריכט איז בעטראַכט געוואָרען דער פּראָצעס געגען די 26 יעהריגע בראָניסלאַוואַ קאָן, די 58 יעהריגע פייגע שפּיגעל דער 29 יעהריגער סאַלאָמאָן שפּיגעל, און די 29 יעהריגע ראָזאַליאַ שפּיגעל, אַלע פון פאַלודניאָוואַ 28, וועלכע זענען בעשולדיגט געוואָרען אין בעליידיגען און אַמפּערן זיך מיט אַ סעקוועסטראַטאָר, וועלכער איז אין זייער וואוינונג געקומען סעקוועסטרירען דעם פּערלעגענעם אָבצאָהל פאַר אַרבייטסלאָזען פאָנד, די גאַנצע פאַמיליע איז פערמשפּט געוואָרען אויף 1 חודש אַרעסט, אָבלעגענדיג דאָס אויספיהרען פון דער שטראָף אויף 5 יאָהר.

Dr. med. H. LUBICZ
צעגעלניאַנאַ 43, טעל. 41-32.
ספּעציאַליסט פאַר הויט, וועגערישע און מענער-שוואַכע קראַנקהייטען.
הײלונג מיט קוואַרץ-לאַמפּען (האָר-אויספאַל)
נעמט אָן פון 8—10 און פון 5—8 אָוענד

אוי, דער קוואָרום

דאס אַלטע חולאת פון דער קהלה.

די נעכטיגע זיצונג פון דער קהלה-פערוואַלטונג איז נישט פאָרגעקומען, ווייל ס'איז נישט געווען קיין קוואָרום. אַ חוץ די ציוניסטישע דאָזאָרעס זענען נישט געקומען אויך די דאָזאָרעס מינצבערג און שוויאַטלאָווסקי, דאָזאָר האָפמאַן, וועלכער איז בעשעפטיגט געווען מיט דעם האַנדווערקער יו"ט, און דאָזאָר זעלמאַנאָוויטש

אַפּטייקען,

וועלכע דיזשורירען היינט ביינאַכט.

(§) היינט מאָנטאָג דיזשורירען ביינאַכט פאָלגענדע אַפּטייקען: מ. עפּשטיין (פּיעטריקאָווער 225), מ. בּאַרטאָשעווסקי (פּיעטריקאָווער 95), מ. ראָזענבלום (צעגעלניאַנאַ 12) יורשים גאָי פיין (וואָסכאָדניאַ 54) און י. קאַפּראָווסקי (נאָוואָמיעיסקאַ 15).

א שרפה.

(§) נעכטען אַ זייגער 1 ביינאַכט איז אויסגעבראָכען אַ שרפה אין דעם שאָקאָלאַד-געשעפט „פּראָמבּאַל", פּיעטריקאָווער 72 אין הויז פון „גראַנד-האָטעל". אויפ'ן אָרט פון דער שרפה איז אָנגעקומען די אַלאַרמירטע 2. אָפּטיילונג פון די פייערלעשער, וועלכע האָט די שרפה פערלאָשען.

צוזאַמענפאַהר פון שטאַטישע דאָקטוירים.

(מ) אין חודש יוני 1927 וועט אין לאָדז פאָרקומען אַ צוזאַמענפאָהר פון דאָקטוירים, וועלכע זענען בעשעפטיגט אין די שטאָטישע אַנשטאַלטען.

מאַסקען-באַל פון רעוער-אָפיצירען.

דעם 1. פעברואַר קומט פאָר אין זאַל פון מענער-געזאַנג-פעראיין (פּעטריקאָווער 243) 1) גרויסער קאַרנאַוואַל-מאַסקען-באַל איינגעאָרדענט דורכ'ן לאָדזער קאָרפּוס פון רעזערוו-אָפיצירען.

בּראש פון דעם באַל-קאָמיטעט שטעהען צווישען אַנדערע: דער וואָיעוואָדע ה' יאַשטשאָלט, גענעראַל לעדוכאָווסקי, פּרעז. ציגאַרסקי און אַנדערע. ס'נעהמען אויך אַנטייל אַרטיסטען פון שטאָטישען טעאַטער.

„א נאַכט אין יאַפּאַן".

דעם 1 פעברואַר קומט פאָר אין זאַל פון פילהאַרמאָניע דער מאַסקען-באַל פון די לאָדזער פייערלעשער אונטערן נאָמען: „אַ נאַכט אין יאַפּאַן".

דער דאָזיגער מאַסקען-באַל איז ווערט געשטיצט צו ווערען, בפרט. ווען די אָרגאַניזאַטאָרען זאָרגען דערפאַר, ס'זאָל זיין אינטערעסאַנט און היימלעך.

פון וואַרשא.

פערזאַמלונג פון „נחלת-יעקב".

וואַרשאַ, 30 (ספּ. טעל.) היינט איז פאָרגעקומען די אַלגעמיינע פערזאַמלונג פון „נחלת יעקב". די פערזאַמלונג האָט געשיקט אַ דעלעגאַציע צום געוועזענעם פּרעזעס ראָזען, ער זאָל מאַכען שלום. ראָזען האָט געענטפערט, אַז ער פערלאַנגט פריהער, דער ראַבּינאַט זאָל איהם רעהאַביליטירען. די פערזאַמלונג האָט אויך אָוועקגעשיקט אַ טעלעגראַמע צום יאַבלאָנער רבּי'ן, וועמען די מיטגלידער דריקען אויס צוטרוי און האַלטען איהם ווייטער פאַר זייער פיהרער.

געשטאָרבען ר' דוד'ל קאַצער'ס טאָכטער.

וואַרשאַ, 30 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) היינט איז אין וואַרשאַ געשטאָרבען די טאָכטער פון ר' דוד'ל קאָצקער לאה טאַמאַן. זי איז אַלט געווען 86 יאָהר.

נעכטיגער גראנדיעזער האנדווערקער-יום-טוב

פייערליכע אקאדעמיע אין „פילהארמאָניע“. — קרוב 100 דעלעגאציעס. — 23 האנדווערקער-פאָהנער. — גרויסע מאניפעסטאציע צום אָנדענק פון יאן קירשראָט און איזידאָר שווארצמאַן. — האלאָ-פרעזעס דעפ. הארטגלאס רעדט וועגן נייעם האנדווערקער-געזעץ. — בעגריסונג פון קריסטליכען האנדווערקער-פערבאנד.

אימפאזאנטע פייערונג צום 15-יעהריגען יוביליי.

שוין פון אין דער פ"יה האָט זיך אין לאָקאַל פון צענטראַלען האַנדווערקער-פערבאַנד (פּאַוודיעמע אָוואַ 4) אָנגעהויבען אַ גרויסע בעוועגונג. ס'האָבען זיך געמאָלדען די דעלעגאַציעס פון דער פּראָווינץ מיט זייערע פאָהנען. און פון די וואַרשאָווער צענטראַלע. צעהנדליגער בעגריסונגען, בריף און דעפעשען זענען אָנגעקומען. דער טעלעפאָן רוהט נישט, מ'האַלט אין איין מעלדען וועגען אָנגעקומענע דעלעגאַטען. ס'זענען געקומען פון יוואַרשאָ די פרוי פון יאַן קירשראָט מיט'ן זוהן, פּרעזעס פון יודישען קאָלאָ אַדוו. האַרטגלאַס, סענאַטאָר אינזש. קערנער, אינזש. שאשקעס און ה' שמויש פון רעוויזיאָנס-פערבאַנד, די ה"ה קאָוואַרסקי און דאָרפמאַן פון דעם צענטראַלען קאָאָפּעראַטיוון-באַנק. דעלעגאַטען האַלטען אין איין אָנקומען.

שריפטליכע בעגריסונגען

זענען אָנגעקומען פון די האַנדוו. פעראיינען אין אָסטראָלענקאַ, סלופּצי, לעמבערג (יד-חרוצים) פון תל אביב, פון דער האַנדווערקער-צענטראַלע אין ווילנא (אַ פּרעכטיג אויסגעפּ הלטער אַדרעס) פון יד-חרוצים אין פּשעמישל האַנדוו. פערבאַנד אין לובלין, ראַדאָם א. אַנד. פון די האַנדוו. בענק אין קראָקאָ, לעמבערג, זבאַראַוו, לובלין פון דער קאָאָפּעראַטיווער באַנק סענאַטאָר טרוסקער. בעגריסונגען זענען אָנגעקומען פון פּרעזעס פון לאָדזער שטאָט-ראָט ד"ר פּיכנאַ, פון פּרעזעס פון רעוויזיאָנס פערבאַנד פון די יודישע קאָאָפּעראַטיווען ד"ר קלומעל, וועלכער קען נישט קומען צוליב זיין קראַנקהייט, און פון וויצע-מאַרזשאַלעק שאַליט; פון דירעקטאָר בירקענהיים, פון פּרעזעס פון ציוניסטישען צ. ק. לעאָן לעווימאַ; פון פּרעזעס פון דער האַנדווערקער-צענטראַלע אין וואַרשאָ.

אַ צוזאַמענפאָהר.

דערווייל האָט דאָס פּרעזידיום פון צענטראַלען האַנדווערקער-פערבאַנד אָרגאַניזירט אַ פאָר בעראַטונג פון די דעלעגאַטען פון דער לאָדזער וואָיעוואָדזשאַפט. ס'זענען זיך צוזאַמענגעקומען פערטרעטער פון 12 פּונקטען. נאָכ'ן אַרומרעדען דעם פּראָיעקט פון אַ וואָיעוואָדזשאַפט-צוזאַמענפאָהר איז אויסגעוועהלט געוואָרען אַ צייטווייליגע קאָמיסיע, וואָס זאָל אָרגאַניזירען דעם צוזאַמענפאָהר. אין דער קאָמיסיע זענען אַריין 4 פערטרעטער פון לאָדז און צו 1 פערטרעטער פון פּיעטריקאָוו, לאַסק און קאַליש.

9 אַ זייגער אין אָווענד האָט זיך אָנגעהויבען

די אַקאַדעמיע

אין „פילהאַרמאָניע“. צו דער אַקאַדעמיע זענען געקומען פערטרעטער פון דער וואָיעוואָדזשטווע, דער פּרעזעס פון פּינאַנץ-אַמט טאָוואַרניצקי, דער פּרעזעס פון דער קריסטליכער האַנדווערקעררעסורסע ה' שוואַנקאָווסקי און פיל אַנדערע.

דער פּאָרזיצער פון צענטראַלען האַנדווערקער-פערבאַנד לאַווניק יאָעל פיהרט אַרויף די פרוי אויף דער טריבונע, דער אָרקעסטער שפּילט דעם בעגריסונגסמאַרש און ס'געהען אַרויס צום פּ"עזידיום די דעפּוטאַטען: אַדוו. האַרטגלאַס, ד"ר ראָזענבלאַט און ס. העלמאַן, די סענאַטאָרען: אינזש. קערנער און ד"ר ברוידע, די פרוי שוואַרצמאַן און די דעלעגאַציעס פון די וואַרשאָווער צענטראַלעס.

צו דער פייערונג איז אויך געקומען אַ דעלעגאַציע פון די געוועזענע שילער פון דער האַנדווערקער ת"ת וואו יאַן קירשראָט איז געווען דירעקטאָר, אַ דעלעגאַציע פון ציוניסטישען פּרויען-קאָמיטעט, פון דער יודישער קהלה (ראָזאַר אַ. קאַראַ) פון דער אגודה (נירענבערג) פון בר-כוכבא פון „השמונאי“, זיידלער פון „התאחדות“ ד"ר מאַרטשאַקאָווער פון דער יודישער שול-אָרגאַניזאַציע קאַנאַן, פון זשורנאַליסטען-פעראיין דער וויצעפּאָרזיצער פון פעראיין רעדאַקטאָר לאַזאַר פוקס. פון „מאָו“ אינזש. לעבענהאַפט און ד"ר גאָלדמאַן, פון סוחריםפעראיין פּרעזעס שיק.

לאַווניק יאָעל עפענט די פייערונג און בעגריסט די דעלעגאַציעס און גיט דאָס וואָרט בעקומט ה' קראַקויער, איינער פון די גרינדער פון האַנדווערקער-קלוב, דערצעהלט פון דער ענטשטעהונג פון דער ערשטער האַנדווערקער-אָרגאַניזאַציע אין פּוילען. נאָכדעם קומט פאָר אַ דעפילאַדע פון די דעלעגאַציעס מיט די פאָהנען, וואָס מאַכט אַ'ן אימפּאָזאַנטען איינדרוק. דער אָרקעסטער פון „בר כוכבא“ שפּילט דעם פּוילישען הימן און דאַן ווערט געמאַכט אַ פאָטאָגראַפישע אויפנאַהמע. פּרל. וואַזאַ שפּילט שאָפּענס טרויער-מאַרש און דער קאַנטאָר פון דער סינאַגאָגע ה' אַלטערמאַן מיט'ן כאָר אונטער דער לייטונג פון דאַרגושאַנסקי זינגען מה טובו און אל מלא רחמים נאָך די פערשטאָרבענע טוער; אינזש. יאַן קירשראָט און איזידאָר שוואַרצמאַן. נאָכדעם ווי די דעלעגאַציעס פון די פעראיינען מיט די פאָהנען פערנעהמען די טריבונע שפּילט דער אָרקעסטער „התקוה“ און דאָס וואָרט בעקומט דער

זוהן פון יאַן קירשראָט.

לייזער זאָגט דער רעדנער האָט זיין יונג-פערשטאָרבענער פאָטער נישט דערלעבט ביז צו דער צייט, ווען פון אַ קליינער גרופּע איניציאַטאָרען איז ענטשטאַנען אַ גרויסע האַנדווערקערבעוועגונג אין גאַנצען לאַנד. ער האָט געוואָלט שאַפען אַן אָרגאַניזירטע בעוועגונג, וואָס זאָל פעראייניגען דעם קוכף פון די האַנדווערקער אינטערעסען מיט די אינטערעסען פון פאָלק און פונ'ם א"י-אויפבוי. און אין זיין מוטערס נאָמען ווינשט ער ערפאָלג אינ'ם קאַמף פאַר די אינטערעסען פון פאָלק, וואָס וואַכט אויף צו אַ ניי לעבען אין א"י. דער עולם אָרדענט איין דעם יונגען רעדנער אַן אָוואַציע.

דער פּרעזעס פון יודישען „קאָלאָ“ אַדוו. האַרטגלאַס בעגריסט אין נאָמען פון „יודישען קאָלאָ“. ער ווייזט אָן די וויכטיגקייט פון אַן אָרגאַניזאַציע פאַר האַנדווערקער אין קאַמף פאַר זייערע רעכט. ער דערמאָנט דעם פאַל אין סאָסנאָוויץ, ווען דער מאַגיסטראַט האָט אין 5 1924 יאָהר אויסגעזוכט אַן אַלטען געזעץ, אַז די האַנדווערקער וואָס געהערען נישט צו די צעכען מוזען האָבען ערלויבנישען פון מאַגיסטראַט (קאָנסענס) וועלכע זאָל זיי געבען די רעכט אַלס צווייט ראַנגיגע בעל מלאכות צו בעשעפטיגען זיך מיט זייערע מלאכות.

די האַנדווערקער האָבען נישט מסכים געווען און הגם פיל פון זיי זענען בעשטראָפט געוואָרען, אייניגע אַפילו, צו אַ פאָר מאָל און זענען צונעמיגען געוואָרען צו געריכטליכע פעראַנטוואָרטליכקייט, האָט זיך קיין איינער פון זיי נישט אונטערגעגעבען און נאָך אַ קאַמף פון אַ צוויי יאָהר האָבען זיי זייער קאַמף געוואונען. אויך דער קאַמף פון יודישען קאָלאָ אַרום דעם צעכעןגעזעץ האָט געקענט האָבען אַ פּעולה, ווען האַנדווערקער זענען געווען אָרגאַניזירט. די איצטיגע האַנדווערקער-צענטראַלעס וועלען נאָכ'ן אַריין אין קראַפט פונ'ם נייעם געזעץ ווערען וויכטיגע שטיצפּונקטען אין קאַמף פון די יודישע רעכט און וועלען שפּילען די זעלבע ראָלע, וואָס אַמאָל — די צעכען. ער ווינשט ערפאָלג די יודישע האַנדווערקער, וועלכע וועלען צוזאַמען מיט די אַרבייטער און סוחרים שאַפען אַ נייעם לעבען אין'ם לאַנד. וועגען וועלכען ס'האָט געטרוימט זייער פיהרער יאַן קירשראָט.

אין נאָמען פון ציוניסטישען קאָמיטעט בעגריסט דעפּ. ד"ר ראָזענבלאַט.

דער סוד פון דער ענטוויקלונג פון יאַן קירשראָט'ס אידעע איז בעשאַנען אין דעם זאָגט דער רעדנער — וואָס די טרעגער האָבען פערשטאַנען, אַז זיי זענען אַ טייל פון פאָלק און האָבען אַלגעמיינע יודישע אינטערעסען. ער בעגריסט די בעלי שמחה און ווינשט זיי ערפאָלג אין זייער אַרבייט.

אין נאָמען פון נאַציאָנאַל ראָט בעגריסט סענאַטאָר אינזש. קערנער. ער דערמאָהנט דאָס תלמוד'ישע ווערטעל, אַז ווען אין לאַנד איז געווען 7 יאָהר הונגער, האָט ער צום האַנדווערקער נישט אַ'נ קלאַפּט. ער ווייזט אָן אויף דעם קאַמף אין סאָסנאָוויעץ און בעגריסט די האַנדווערקער, וואָס זענען בעוואוסט געוואָרען פון זייער ווערט און בעדייטונג. אין סאַראַקאָס זענען אין די מיטעלע יאָהרהונדערטער געווען גאַסען, וואָס האָבען געטראָגען די נאמען פון די האַנדווערקער-צעכען, איצט וואַקסט עס אויס אין נייעם לאַנד פון די יודישע האָפנונגען. דער פּראָדוקטיווער טייל פונ'ם יודישען פאָלק וואָס זיין דער מיטהעלפער אין זיין אויפבויאונגס פּראָצעס.

אין נאָמען פון תרבות בעגריסט סענאַטאָר ד"ר ברוידע, און אין נאָמען פון דער וואַרשאָווער האַנדווערקער-צענטראַלע ה' ראָסנער.

ער ווייזט אָן, אַז לאָדז איז געווען די ערשטע שטאָדט, וואו ס'האָט זיך אָנגעהויבען צו אָרגאַניזירען דער האַנדווערקער און איצט זענען שוין דאָ 500 אָרגאַניזאַציעס איבער'ן גאַנצען לאַנד, וואָס זענען קאָנסאָלידירט אין זייער טעטיגקייט. דער יודישער האַנדווערקער, וואָס בילדעט איצט ביז 40 פּראָצ. פון יודישען פאָלק שפּילט אַ ראָליע נישט נאָר אין יודישען לעבען, נאָר אויך אין אַלגעמיינעם מלוכה - ווירטשאַפטליכען לעבען פון לאַנד. אויך די קאָאָפּעראַציע, וואָס וואַקסט אויס אין אַ קראַפט, פערנעהמט ביים האַנדווערקער אַן אָנגעזעהענעם אָרט. דער קאַמף פאַר רעכט פונ'ם יודישען האַנדווערקער וועלכען די יודישע קאָלאָ פיהרט, איז מעגליך נאָר ווען די האַנדווערקער זענען געווען אָרגאַניזירט אינ'ם גוטיגען מאָמענט ווען ס'האָט געזאָלט רעצידירט ווערען די פּראַגע וועגען די צעכען זענען אָנגעקומען 400 300 טעלעגראַפישע אויפפאָדערונגען צו דער רעגירונג, אַז די גזירה זאָל נישט איינגעפיהרט-ווערען און ס'האָט געווירקט. ער ווינשט ערפאָלג.

אין נאָמען פון דער לאָדזער יודישער קהלה בעגריסט דאָזאָר קאַראַ, אין נאָמען פון צ. ק. מזרחי אין וואַרשאָ דעפּ. משה הצלמאַן, אין נאָמען פון דער אגודה — ה' נירענבערג, פון מזרחי אין לאָדז — ה' פּעסט. אין נאָמען פון דער יודישער שול-אָרגאַניזאַציע — ה' קאַגאַן, ער ווייזט אָן, אַז די י. ש. א. שטרעבט, אַז דער יוגענד דור זאָל זיין בעהעפט מיט דער אַרבייטענדער מאַסע פון וועלכער ער שטאַמט ער ווינשט, אַז לאָדזער האַנדווערקער זאָלען נאָכטאָן דעם ביישפּיל פון ביאַליסטאָק, ווילנאַ, וואַרשאַ, אין מיטהעלפען בויען די יודישע שול אין דער יודישער אונטערריכט שפּראַך, ווייל די האַנדווערקער זענען פעראינטערעסירט אין דער עקזיסטענץ פון אַ געזונטער יודישער שול, (אַפּלאָדיסמענטען, אויסרופען — זאָל לעבען די יודישע שול).

אין נאָמען פון סוחרים-פעראיין (פּאָ לודניאָוואַ 15) בעגריסט דאָזאָר רוס, דער פּרעזעס פון טישלער-פעראיין הערשקאָוויטש דערלאַנגט אַ באַנד פאַר דער פאָהן פון צענטראַלען האַנדוו. פערבאַנד, אין נאָמען פון דער סוחריםבאַנק (פּעטריקאָווער 41) בעגריסט ראַפּמאַן ביאַלער, אין נאָמען פון פאָלקסהויז ה' באַלבערישסקי. ער זאָגט, אַז די רעכט פאַר די האַנדווערקער וועלען אויסקעמפט ווערען נישט דורך פּוילישע רעדעס פון די דעפּוטאַטען און ציוניסטישע דעמאָנסטראַציעס. ער רופט צו פעראייניגען די יודישע האַנדווערקער. אין נאָמען פון די קליינהענדלער בעגריסט דאָזאָר ל. ראָזענבערג, פון דער קליינהענדלער-באַנק (אָגראָדאָוואַ 10) ה' ז. וואָלמאַן, פון דער וואַרשאָווער קליינהענדלער באַנק ה' קוזאַ.

מיט אַ בעגריסונג איז אויך אַרויסגעטרעטען דער פאָרזיצער פון דער קריסטליכער „רעסורסע ושעמעשניטשאַ“ ה' שוואַיקאָווסקי. ער זאָגט, אַז ביז איצט האָט מען אין דער געזעלשאַפט נישט געזונג אָבגעשאַצט דעם ווערט פון דעם האַנדווערק. די יודישע האַנדווערקער האָבען מיטגעהאָלפען אין דער אַרבייט און איצט פייערען זיי ביידע די יודישע און די קריסטליכע האַנדווערקער דעם זיג. אַרבייט אין פּוילען איז דאָ פאַר אַלע. ער ווינשט, אַז די יודישע האַנדווערקער זאָלען צוזאַמען מיטאַרבייטען לטובת דעם ניי-אויפגעלעבטען פאָטערלאַנד.

אין נאָמען פון דער ציוניסטישער האַנדווערקער-פראַקציע אין קהלה בעגריסט דאָזאָר האָפמאַן. דער יו"ט איז פאַר אונז אַ דאָפּעלטער: דער יו"ט פון האַנדווערקער און פון יודישען נאַציאָנאַלען עלעמענט, וואָס זיין אויסדרוק זענען די בלוי-ווייסע פאָהנען.

די יודישע האַנדווערקער האָבען פיל בייגעטראָגען צום אויפלעבונג פון א"י. און ער איז זכהר צופרידען. אַז דער זוהן פון פערשטאָרבענעם מנהיג יאַן קירשראָט, פערשטעהט דעם וועג, וואָס דער פאָטער האָט אָנגעצייכענט. יאַן קירשראָט'ס גייסט לעבט צווישען אונז. דער רעדנער ווינשט, אַז מ'זאָל מאַכען אַן עקסקורסיע קיין א"י מיט די פאָהנען, און אַז צום 20-יעהריגען יובילעאום זאָלען אַלע יוד. האַנדווערקער זיין פעראייניגט אונטער דער בלוי-ווייסער פאָהן.

נאָכדעם ווי ס'רעדט נאָך: דער וויצעפאָרזיצער פון דער וואַרשאָווער האַנדווערקער-צענטראַלע ה' בראָמבערגער, מעלדעט דער פאָרזיצער וועגען די אָנגעקומענע שריפטליכע בעגריסונגען, דער אָרקעסטער שפּילט התקוה און די פייערונג ווערט געשלאָסען.

אַרום 1 ביינאַכט האָט זיך אָנגעהויבען דער באַנקעט אין לאָקאַל פון דער האַנדווערקער-צענטראַלע (פּאָלודניאָווע 4).

אינטערפעלאציע וועגען דעם בעזייטיגען יודישע ארבייטער פון די מאנאפאל-פאבריקען.

וואַרשאַ, 30 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט). דעפּ. וויגאָדזקי האָט זיך געווענדעט מיט אַן אינטערפעלאַציע צום פּרעמיער- און האַנדעלסמיניסטער וועגען דעם סיסטעמאַטישען בעזייטיגען פון יודישע אַרבייטער פון די מאָנאָפּאָליזירטע טאַבאַק-פאַבריקען.

אין דער אינטערפעלאַציע ווערט פעסטגעשטעלט, אַז פאַר דעם איינפיהרען דעם טאַבאַק-מאָנאָפּאָל זענען אין וואַרשאָ געווען בעשעפטיגט אין דער טאַבאַק-אינדוסטריע אויף צוויי טויזענד אַרבייטער 1000 יודישע. ווי נאָר אָבער די טאַבאַק-פאַבריקען זענען איבערגענומען געוואָרען דורך דער מאָנאָפּאָל דירעקציע האָט זיך אָנגעהויבען אַ סיסטעמאַטישע בעזייטיגונג פון יודישע אַרבייטער און היינט אַרבייטען אַנשטאָט טויזענד—סך-הכל צוויי יודישע אַרבייטער.

כדי צו צוגעבען די דאָזיגע ענטיודישונג פון די טאַבאַק-פאַבריקען אַ רעכטליכען פּנים, בענוצט זיך די מאָנאָפּאָל דירעקציע מיט אַזאַ מיטעל: אַלע יודישע אַרבייטער, וועלכע מ'וויל טעזאָגען ווערען איבערגעטראָגען אויף איין שיכט, פונוואַנען מ'נעהמט אַרויס די קריסטליכע אַרבייטער, שפּעטער ווערט די שיכט געקינדיגט אַלס אַן איבריגע און די יודישע אַרבייטער קענען אַזויאַרום גישט האָבען קיין פּרעטענזיע פאַרוואָס מ'האָט זיי בעזייטיגט פון דער אַרבייט.

דאָס איינענע איז אויך פאָרגעקומען אין שערעשעווסקי'ס פאַבריק.

אין אַ גראָדנער טאַבאַק-פאַבריק האָט מען געצוואונגען די אָפּגעזאָגטע יודישע אַרבייטער זיי זאָלען אין דער קינדיגונגס-צייט אויסלערנען אַרבייטען די דאָרפישע אַרבייטער, וועלכע וועלען שפּעטער דאַרפען פערטרעטען די אָבגעזאָגטע יודישע טאַבאַק-אַרבייטער.

ווייטער דערצעהלט ד"ר וויגאָדזקי אַז ער האָט זיך געווענדעט צו דער מאָנאָפּאָל-דירעקציע וועגען דער דאָזיגער עולה, וואָס ווערט בעגאַנגען לגבי די יודישע אַרבייטער. פון דאָרט האָט מען איהם געענטפערט, אַז די בעזייטיגונג קומט פאָר אויף'ן פערלאַנג פון אָנגעזעהענע סיים-דעפּוטאַטען, וועלכע געהערען צו דער סיים-מעהרהייט און די דירעקציע מוז זיך מיט דער מיינונג פון די דעפּוטאַטען רעכענען.

דעפּ. וויגאָדזקי פרעגט זיך אָן אין דער אינטערפעלאַציע.

1) צי די אויבענדערמאָנטע פאַקטען זענען די מיניסטאָרען בעקאַנט.

2) וואָס מאַכט אַ מיטלען קלערען די מיניסטאָרען אָנצונעהמען, כדי צו מאַכען אַ סוף מיט די נגישות לגבי די יודישע אַרבייטער.

3) צי וועלען די שולדיגע צוגעצויגען ווערען צו דער פעראַנטוואָרטליכקייט.

ד"ר שמרי' לעווין וועגען די אַקטועלסטע פּראָבלעמען אין ארץ-ישראל.

ד"ר שמרי' לעווין האָט אויפגענומען די פאָרשטעהער פון דער יודישער פּרעסע און האָט איבערגעגעבען אַ רייהע אינטערעסאַנטע איינדריקען פון ארץ-ישראל.

— איך האָב געפונען ארץ-ישראל אין אַן ערגערער לאַגע, ווי פאַר מיין אַוועקפאָהרען קיין אַמעריקאַ. אין סוף 1925 האָבען זיך געוויזען בלויז סמנים פון דעם קריזיס, אָבער אין 1926 האָט שוין דער קריזיס זיך געלאָזען שטאַרק פיהלען אין דעם טאָג-טעגליכען לעבען פונ'ם לאַנד. איך וויל נישט איצט אַריינגעהן אין די פרטים פון די סבות, וואָס האָבען אַרויסגערופען דעם דאָזיגען קריזיס. די לאַגע פון ארץ-ישראל אין 1925 איז געווען אַן איבערנאַטירליכע. עס איז געווען דאָס איינציגע לאַנד אין דער וועלט, וואו עס זענען נישט געווען קיין אַרבייטסלאָזע און טאַקע דערפאַר, ווייל די לאַגע איז אין 1925 נישט געווען קיין נאָרמאַלע — איז אין 1926 דער קריזיס אויסגעבראָכען מיט אַ געוואַלדיגער קראַפט.

אין משך פון 1 יאָהר זענען קיין ארץ ישראל אָנגעקומען 40 טויזענד עמיגראַנטען פון פערשידענע גלות-לענדער. אַזאַ גרויסע צאָהל עמיגראַנטען איז אַ צו-גרויסער באַלאַסט אַפילו פאַר גרעסערע און רייכערע לענדער, ווי א"י. די גאַנצע ציוניסטישע מאַשין איז געווען צוגעגרייט צו אַן עמיגראַציע פון וועניגער ווי 10 טויזענד מענשען אַ יאָהר. 30 טויזענד עמיגראַנטען האָבען, אַלזאָ, נישט געפונען קיין צוגעגרייטען באָדען דורך דער ציוניסטישער מאַשין. דאָס האָט איבערגעלאַסטעט דעם פונדאַמענט פון דעם גאַנצען בנין.

די דאָרפישע באַפעלקערונג פון די קאָלאָניעס, וואָס איז נישט אָבהענגיג אין איהר ענטוויקלונגס-פּראָצעס פון די לייסטונגען פון דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע, איז צוליב דעם נישט מיטגעריסען געוואָרען פונ'ם אַלגעמיינעם קריזיס.

אַ גרעסערע צאָהל פון די עלטערע קאָלאָניעס, ווי למשל, פתח תקוה, ראשון לציון, וכרון-יעקב. רחובות, חדרה און אַנדערע-ענטוויקלען זיך ווייטער זעהר גוט און ליידען אַבסאָלוט נישט פון דעם קריזיס.

דער איצטיגער קריזיס וועט אָבער ברענגען פאַר ארץ ישראל אויך פּאָזיטיווע רעזולטאַטען; דאָס יודענטום האָט זיך איצט איבערצייגט, אַז פּאַלעסטינאַ איז נישט קיין לאַנד פון צופעליגקייטען און הויך-קאָניונקטורען, און אַז כדי צו שאַפען פאַר זיך אַן עקזיסטענץ אין לאַנד מוז מען אַוועקגעבען פיל כחות און אָנשטרענגונגען.

איך וויל נישט איבערטרייבען, זאָגט ווייטער ד"ר ש. לעווין, אָבער ווען דאָס יודישע פאָלק וואָלט געקאָנט אָפּטרייסלען פון זיך דעם שטויב פון גלות און קומען קיין ארץ ישראל, וואָלט עס געקאָנט דאָרט שאַפען פאַר זיך אַ גליקליך לעבען און אַ געזיכערטע עקזיסטענץ.

די גאַנצע מענשהייט איז איצט נישט צופרידען מיט דער הערשענדער געזעלשאַפטליכער אָרדנונג. נישט רוים און נישט מאָסקווע וועלען אָבער קאָנען ענדערן די הערשנדע אָרדנונג, ווייל זיי האָבען קיינמאָל נישט געהאַנדעלט מיט גליק.

אין דער וועלט מוז געשאַפען ווערען אַ נייע אָרדנונג, וואָס וועט זיין נישט קיין קאַפּיטאַליסטישע און נישט קיין פּראָלעטאַרישע, נור אַן אָרדנונג וואו די קלאַסען-דיפערענצען וועלען געפיהרט ווערען צו אַן אויסגלייך, און דאָס קאָן נור געשעהן אין ארץ-ישראל.

ווער עס טראָגט אין זיך דעם יצר-הרע רייך צו ווערען, דער האָט נישט צו וואָס צו פאָהרען קיין ארץ-ישראל.

דער אָבער, וואָס איז דורכגעדרונגען מיט דעם גרויסען יודישען אידעאַל פון אַ נייער גליקליכער געזעלשאַפטליכער אָרדנונג, דער וועט אין ארץ-ישראל געפינען גענוג פּלאַץ צו אַרבייטען און צו שאַפען.

וועגען דער יודישער אַגענץ האָט ד"ר שמרי' לעווין איבערגעגעבען פאָלגענדעס:

— די אונטערהאַנדלונגען וועגען דער „יודישער אַגענץ" פיהרען זיך שוין זייט 3 יאָהר און זענען קיינמאָל נישט אונטערבראָכען געוואָרען. די תנאים זענען שוין לאַנג געשריבען געוואָרען און איצט איז געקומען די צייט אויף דער חתונה. די ציוניסטען האָבען געגעבען די אידעע און מאַרשאַל דאַרף געבען דעם נדן...

ווען די עקספּערטען-קאָמיסיע וועט ענדיגען איהרע אַרבייטען, דאַן וועלען אודאי פאָרקומען וויכטיגע ענדערונגען אין דער פערוואַלטונג פון דער ציוניסטישער עקזעקוטיווע. איך האָף, אַז אין דער צוקונפט, וועט נישט בלויז פוילען האָבען דעם מאָנאָפּאָל אויף צושטעלען די מיטעלשטאַנדס-עמיגראַציע קיין ארץ-ישראל, נאָר אויך דער אַמעריקאַנישער מיטעלשטאַנד וועט שטאַרק רעפּרעזענטירט זיין אין דער דאָזיגער עמיגראַציע.

Dr. med. I. WAJNBERG

Cegielniana 47 tel. 26-02

אינערליכע קראַנקהייטען. מאָגען, לונגען און האַרץ קראַנקהייטען באַשטראַהלונגען מיט קונסטליכער בערג-זון.

נעמט אָן פון 3—5 נאָכמיטאָג.

Dr. med.

EYCHNER Jakób

Aleja 1-go Maja 16, Tel. 11-24

צוריקגעקעהרט.

אינערליכע- און קינדער-קראַנקהייטען.

נעמט אָן פון 6—7, זונטאָג פון 3—4.

יורידישע עצות.

אין דער דאָזיגער אָפּטיילונג גיט די רעדאַקציע פון „נייעם פאָלקסבלאַט" ענטוואָרטען אויף יורידישע אָנפראַגען, וואָס ווערען צוגעשיקט נאָר שריפטליך פון אונזערע לעזער.

קופּאָן.

יורידישע אָפּטיילונג פון „נייעם פאָלקסבלאַט"

בכדי דערלאַנגען אַן אָנפראַגע אויף אַ יורידישע עצה דאַרף צוגעלעגט ווערען דער קופּאָן פון דער דאַטע פון מאָנאַט, ווען די אָנפראַגע ווערט אַריינגעגעבען. אויף אָנפראַגען אָהן קופּאָן וועט מען ענטפער נישט געגעבען ווערען.

גילטיג דעם 31. יאַנואַר 1927.

2991. אַ גרופּע געטרייע לעזער פון 1903.

אויב איהר האָט נאָך ביז איצט נישט בעקומען קיין מיליטערישע ביכלעך, איז די פראַגע וועגען פערעכענען אייך אין רעזערווע נאָך ענטגילטיג נישט ערלעדיגט. אין פאַל ווען מען ציהט אייך אַריין אין אַקטיווען דינסט, מוזט איהר נאָך דינען די פולע צייט.

2992. אַ פּאַבאַראַווי פון זאַוואַדוקאַ 23

וועגען דעם, אַז איהר זענט פערבליבען איבער'ן קאָנטינגענט, האָט מען אייך געדאַרפט מיטטיילען. אויב האָט איהר אַזאַ מיטטיילונג דערהאַלטען וועט מען אייך אין אַקטיווען דינסט נישט אַריינציהען.

2993. בריל.

פאַר נישט רעגיסטרירען זיך פון אַן אויסלענדער דראָהט 6 וואָכען אַרעסט אָדער 3 טויזענד זלאָטעס שטראָף. די זעלבע שטראָף דראָהט אויך דעם פערזאָן, ביי וועלכען דער אויסלענדער האָט זיך אויפגעהאַלטען אונגעמעלדען. געגען דעם אורטייל קאָן מען דערלאַנגען אַן אַפּעלאַציע דורך דער פערמיטלונג פון זעלבען אַמט, וואָס האָט די שטראָף אַרויסגעלעגט אין קרייז-געריכט אין משך פון 7 טעג. אויב עס האַנדעלט זיך וועגען אַ געלד שטראָף, האַלט דאָס דערלאַנגען אַן אַפּעלאַציע נישט אָפּ דאָס אויסמאָנען דערווייל די שטראָף.

2994. י. קאַץ-לד פון גרינעם מאַרק.

לויט דער פעראָרדנונג פון מלוכה-פּרעזידענט וועגען איבעררעכענען די פּריוואַט-רעכטליכע פליכטונגען ווערען יעדע 8,600 פּוילישע מאַרק פון אַפּריל 1920 וואַלאָריזירט אויף 1 זלאָטע.

2989. אַ לעזער פון זגערזש.

דער פּאַטער קאָן דעם זוהן די שטראָף נישט שענקען. ער קאָן נאָר ענטזאָגען זיך פון געבען ערקלערונגען אויף דער געריכטס פערהאַנדלונג. אין אַזאַ פאַל וועט דער זוהן בעפרייט ווערען און אויב ער וועט אין ערגסטען פאַל פערמשפּט ווערען וועט דאָס אויספיהרען די שטראָף אויך אָפּגעלייגט ווערען אויף איינינגע יאָהר.

2989. אַ לאָקאַטאָר פון דזשעלנאַ 21

איהר דאַרפט דערלאַנגען אַ רעקורס אין דער וואָיעוואָדזטווא. לויט'ן פּונקט 7 אַרט. 3 פון אוסטאַוו פון 2. אויגוסט 1926 וועגען לאָקאַל-שטייער (דז. אוסטאַוו № 94 פּאָז. 550) זענען אַרבייטסלאָזע, וועלכע וואוינען אין איין אָדער 2 צימערן און האַלטען נישט קיין סובלאָקאַטאָרען, בעפרייט פון לאָקאַל-שטייער. וואָס שייך דאָקומענטען, וועלכע זענען נויטיג בייצולעגען צו דעם רעקורס, איז גענוג צו בערופען זיך אויף אַ בעשייניגונג פון מלוכה'שען אַמט פאַר אַרבייטספערמיטלונג וועגען אַרבייטסלאָזיגקייט און אַ בעשטעטיגונג פון הויז-ווירט.

2990. ל. ליסטאָווסקי.

אויף אייער פּאַטענט קאָנט איהר נישט בעשעפטיגען קיין 5 אַרבייטער.

צוליב איהרע ניין מאָס רייד

האַלטען זיך צוויי פּאָר פעלקער ביי'ם גט'ן.

אויף נאַוואָ-ליפּיע געסעל, אין ביאַליסטאָק, וואוינט אַן איינגעפונדעוועטער בעל-הבית, שייע דער קצב. האָט ער אַ פּאָר בנים, אויך קצבים, געזונדע יונגען. וואָס האָבען אַ נאָמען אין געסעל. וואוינט דער עלטערער זוהן מיט זיין ווייב און קינד אין אַ בעזונדערע דירה, און דער יונגערער זוהן, וואָס האָט אָקאָרשט חתונה געהאַט מיט זיבען הונדערט דאָלאַר נדן, וואוינט מיט'ן טאַטען אין איין דירה. האָט דער יונגערער זוהן, גדליה, אַריינגעלעגט אַ טייל פון זיין נדן אין טאַטעס געשעפט און דריי הונדערט רובל האָט ער בעהאַלטען אין שאַפקע פון פלעטען הילצערנעם זייגער, קיינעם האָט ער נישט אויסגעזאָגט דעם סוד, וואו דאָס געלד ליגט בעהאַלטען, נאָר זיין אייגען ווייבעל.

אָפטמאָל, ווען אין געשעפט פלעגט ווערען ענגליך, פלעגט מען צושטעהן צו גדליה'ן ער זאָל אויסבאָרגען „עטליכע גילדען", אָבער ער האַלט זיך ביי איינס: „נישטאָ קיין געלד!" און בשום אופן האָט מען ביי איהם נישט געקענט אַרויסקריגען דעם סוד, וואו דאָס געלד ליגט פערשטעקט.

אָבער אַזוי ווי די ווייבער האָבען דאָך ניין מאָס רייד, האָט זיין יונג ווייבעל זיך נישט איינגעהאַלטען און פערראַטען דעם סוד איהר עלטערער שוועגערין, פערשווערענדיג איהר טויזענד מאָל, זי זאָל נישט דערצעהלען נישט איהר מאַן און נישט דעם ברודער וואָס זי ווייס.

די שוועגערין האָט טאַקי קיינעם נישט דערצעהלט. ס'איז איהר אפילו אין דער „לינקער פּאה" נישט געלעגען צו פערנעהמען זיך מיט אַזוינע מעשיות. זי האָט געהאַט אַן אייגענעם פּעקעל צרות, שוין איינמאָל אַ פּעקעל: איהרער אַ ברודער, אַ שמייסער-יונג, איז שוין פון אַ פּאָר יאָהר קראַנק אויפ'ן קאָפּ, פשוט: נישט ביים זינען. מ'איז שוין מיט איהם אויסגעפאָהרען ביי אַלע דאָקטוירים, טאַטערען און גוטע יודען, ס'האָט שוין דער פאַמיליע אָפּגעקאָסט זעק מיט געלד און ס'העלפט נישט; דער בחור איז אַלץ משוגע.

ניין, די שוועגערין האָט קיינעם נישט דערצעהלט דעם סוד פון די דאָלאַרען אין זייגער, נאָר... אַז ס'האָט איהר איינמאָל שטאַרק צוגעדריקט, דער משוגע'נער ברודער האָט אין שטוב געמאַכט סקאַנדאַלען, און קיין געלד אויף היילען איהם איז נישט געווען, האָט זי זיך שטילערהייט צוגעקליבען צום זייגער און אַרויסגענומען דעם בעהאַלטענעם אוצר.

אין אַ קורצער צייט שפּעטער איז גדליה צוגעגאַנגען צום זייגער, אַ קוק טאָן צי זיין געלד איז גאַנץ. דערזעהן, אַז די שאַפקע איז ליידיג, האָט ער צוערשט געחלש'ט, און אַז מ'האָט איהם אָפּגעמינטערט, האָט ער זיך גענומען צו זיין ווייבעל. זי האָט געשוואוירען, אַז זי האָט דאָס געלד נישט גענומען, זי האָט אָבער מורא געהאַט צו דערצעהלען, אַז זי האָט דעם סוד אויסגעזאָגט דער שוועגערין.

אין דער שטיל האָט זי דעריבער אָנגעהויבען נאָכשפּיאָנירען איהר שוועגערין, ביז זי האָט איינמאָל אונטערגעהערט איהרען אַ שמועס מיט אַ ברודער. זי האָט דעם ברודער געזאָגט:

— וואָס ווילסט איהר פון מיר? הונדערט און פופציג דאָלאַר האָב איך אייך שוין געגעבען, וואָס קען איך נאָך טאָן? שיקט איהם אַוועק אין אַ דול-הויז און אַ סוף זאָל עס נעהמען!...

פאַר דער יונגער שוועגערין איז קלאָר געוואָרען, אַז יענע האָט די דאָלאַרען צוגעגנב'עט, כדי צו היילען איהר משוגע'נעם ברודער. אָבער וואָס טוט מען? דערצעהלען דעם מאַן? וועט ער איהר דערווייל געבען אַ שוואַרץ יאָהר, און ביי יענער וועט מען סיי-ווי-סיי גאָר נישט אַרויסקריגען.

האָט זי זיך מישב געווען, זי וועט זיך פערטרויען פאַר אַ רב; אפשר וועט ער געפינען פאַר איהר עפּעס אַן עצה.

אַוועק צו רב ר' מאיר'קע, וואָס איז אויך אַ חסיד'ישער רבי, זאָגט ער צו איהר: — געה, טאָכטערקע, אַהיים, איך וועל שוין זוכען אַן עצה.

ר' מאיר'קע האָט געקענט די עלטערע שוועגערין, ווייל די פאַמיליע איז שוין עטליכע מאָל געווען ביי איהם מיט'ן משוגע'נעם בחור. שיקט ער זי רופען, און זאָגט:

— הער אויס, ווייבעל, גע'גנב'עט געלד האָט נישט קיין הצלחה!

האָט דאָס ווייבעל זיך אָנגעהויבען טרייסלען פון שרעק — דער רבי איז דאָך גאָר אַ נביא!

האָט זי אָנגעהויבען וויינען און קלאָגען:

— וואָס זאָל איך טון, רבינו, אַ בייזע שעה איז אויף מיר אָנגעקומען, איך האָב געוואָלט ראַטעווען מיין קראַנקען ברודער.

— ווער-שע האָט דיר געזאָגט, אַז צו ראַטעווען אַ קראַנקען ברודער מעג מען גנב'ענען?

— וואָס-זשע זאָל איך איצט טון, רבי?

— דו מוזט אָפּגעבען צוריק דאָס גע'גנב'עטע געלד!

— וואו זאָל איך נעהמען?

— ביי דיין מאַן.

דאָס ווייבעל איז אַוועק אַ צובראָכענע, אַ דערשלאָגענע. גרינג צו זאָגען: נעהמען ביים מאַן. אָבער דער מאַן וועט דאָך נישט געבען.

דערווייל מאַכט זיך אַ מעשה, איהר איינציג קינד ווערט פּלוצים קראַנק. דאָס ווייבעל איז געווען זיכער, אַז דאָס שטראָפט איהר גאָט פאַר דער גנבה, און וואָס ערגער דעם קינד איז געוואָרען, אַלץ מעהר פערצווייפעלט איז געוואָרען די מוטער.

איינמאָל, ווען דאָס קינד איז געוואָרען זעהר געפעהרליך, איז זי אַוועקגעלאָפען צום שוואָגער און אַריינגערופען איהם אין אַ צווייטען צימער.

— גדליה, — האָט זי אַרויסגעשטאַמעלט — זיי מיר מוחל, בעט גאָט פאַר מיין קינד! איך האָב צוגענומען דיין געלד און איך וועל עס דיר אָפּגעבען! אָט האָסטו הונדערט דאָלאַר, און דאָס איבעריגע וועל איך דיר אויך געבען. נאָר האָב רחמנות, בעט גאָט און דערצעהל נישט קיינעם.

דער איבעראַשטער גדליה האָט צוגענומען דאָס געלד.

דעם קינד האָט זיך אָנגעהויבען בעסערען, און די מוטער האָט בעשלאָסען צו האַלטען דעם נדר און אָפּגעבען דאָס געלד. אָ, וואו נעהמט מען? האָט דאָך דער רבי געזאָגט: נעהם ביים מאַן.

און איינמאָל שפּעט אין אָוונד, ווען דאָס געסעל איז שוין געשלאָפען און דער מאַן איז זיך ערגיץ פערזעסען, האָט דאָס ווייבעל פּלוצים אויפגעריסען די פענסטער און אָנגעהויבען שרייען:

— געוואַלד, גנבים!

מענשען זענען זיך צונויפגעלאָפען, ס'איז אויך אָנגעקומען דער מאַן און זי האָט אַלעמען דערצעהלט אין גרויס אויפרעגונג, אַז בעת זי האָט זיך צוגעלעגט שלאָפען מיט'ן קינד אין די זאַכען, זענען גנבים אַריין דורכ'ן פענסטער, אויפגעריסען דאָס שופלאָד און אַרויסגענומען עטליכע הונדערט דאָלאַר.

אָבער די אָנגעקומענע פּאָליציי האָט אויף דער גאַנצער מעשה געוואָרפען אַ פערדאַכט. ווי אַזוי זענען גנבים אַריין, אַז די פענסטער זענען נישט אויפגעריסען? ביי אַ גענויער אויספאָרשונג האָט דאָס ווייבעל אָנגעהויבען זיך פּלאָנטערען, און פּאָליציי האָט ענדליך צונויפגעשטעלט אַ פּראָטאָקאָל פאַר מאַכען אַ פאַלשען אַלאַרם.

דער מאַן אָבער האָט זיין ווייב אין קיין זאַך נישט חושד געווען און דאָס געלד איז געבליבען ביי איהר.

אויף מאָרגען איז זי אַוועק צו גדליה'ן און איהם אָפּגעגעבען די 200 דאָלאַר.

און דאַמאָלס ערשט האָט זיך אָנגעהויבען די גאַנצע צרה. גדליה האָט דעם זעלביגען אָוונד דערצעהלט דעם ברודער וועגען די 200 דאָלאַר. איז דער ברודער אַריין אין צאָרן: ס'טייטש, אַזאַ גנב'טע! אי ביים ברודער גע'גנב'עט געלד און אי איהם אַליין געבלאָפט מיט אַ גנבה און אַרויסגערופען לייטישע געלעכטער.

איז ער אַוועק אַהיים און געמאַכט דעם ווייב אַ גרויסען סקאַנדאַל, אויפ'ן קצב'שען שטייגער. מענשען זענען זיך אָנגעלאָפען, און דאָס ווייב האָט לסוף געמוזט אַוועק פון שטוב.

אויך דער יונגערער ברודער, גדליה, האָט זיין ווייב נישט פערשוויגען, הלמאי דורך איהר לאַנגען צונג איז אַרויסגעקומען אַזאַ פּלאָנטער. פון ווערטער צו קללות, פון קללות צו פּעטש, און אויך זי האָט געמוזט אַנטלויפען פון שטוב.

און איצט האַלט עס, אַז ביידע ברידער זאָלען זיך גט'ן מיט די ווייבער, און איינע האָט נאָך אַ פּראָצעס פון פּאָליציי.

און אַלץ צוליב דער לאַנגער צונג פון אַ ווייבעל.

ווי אַזוי דער קינדערלאָזער מלמד האָט אָבגעגנבעט זיין קינדערלאָזע איידעם.

אפּיקאָרסישע מעשה, וואָס האָט זיך פּאַסירט אין אַ מערב-גאַליציש שטעטעל

אַ מעשה מיט אַ קינדערלאָזען מלמד און אַ קינדערלאָזען איידעם, וועלכע האָבען נאָך דערצו אַזעלכע קאָמישע נעמען ווי „משה כצלם" און „גרונם צדוק". אַזאַ מעשה קלינגט — ווי אַ אויסגעטראַכטע געשיכטע, וועלכע מיר געפינען אין די ביכלעך. און דאָך איז עס אַן אמת'ע מעשה, וואָס האָט דאָ נישט לאַנג פּאַסירט אין'ם שטעדטעל מ.

ר' משה כצלם אַ העלד פון אונזער סיפור המעשה, איז דער שטעטלישער דרדקי-מלמד. ער האָט אפילו אַ אַנדערען, אַ ריכטיגען פאַמיליע-נאָמען, אָבער קיינער אין שטעטעל ווייסט נישט פון זיין אמת'ען נאָמען, אַלס „משה כצלם" קען איהם אָבער יעדער איינער, קינד-און-קייט. אין שטעטעל איז שוין משנים קדמוניות אַזאַ „מנהג". אַז אַלע יודען זאָלען האָבען צונעמענישען, קען האָבען גראָד דער מלמד נישט זיין קיין אויסנאַהם. און מחמת מ'האָט איהם קיין מאָל נישט געהאַלטען פאַר קיין גרויסען חכם, האָט מען איהם גערופען מיט דעם שפּאָט-נאָמען „כצלם". אָבער גראָד די מעשה, וואָס איצט פּאַסירט, בעווייזט, אַז ער איז שוין גראָד'קיין כצלעמער נישט אַז אַט דער דרדקי-מלמד האָט אויף זיך אַ גאַנץ נישט קשה'דיג גמרא קעפּעל, אַז ער האָט געקענט בעווייזען אַזאַ קונצ-שטיקעל, אַפּצוג'נב'ען מיט אַ קונציג שפּיצעל זיין איידעם.

אָבער פון וואַנען נעהמט זיך צו אַ קינדערלאָזען מלמד אַ „איידעם"? און פאַרוואָס האָט ער איהם גע'גנב'ט, און ווי אַזוי איז דאָס געשעהן?

מוז מען דאָס דערציהלען מיט אַ סדר. די היסטאָריע פון דער געשיכטע אין אַזאַ מעשה:

אַזוי ווי ר' משה איז אַ קינדערלאָזער און אַזוי ווי ער האָט פון זיין מלמדי-שער פּראָפעסיע פּרנסה בריוח, האָט ער צו זיך אַריינגענומען אַ אָרים מיידעל פון זיין משפּחה, אַ קיילעכ'גע יתומה אָהן אַ טאַטען און אָהן אַ מאַמען און זי אויסגעהאָדעוועט ווי אַן אייגען קינד. ווען דאָס מיידעל איז אונטערגעוואַקסען האָט איהר ר' משה געגעבען אַ הונדער-טעל (הונדערט דאָלאַר) נדן, און איז אַריבערגעפאָהרען אויף „יענער זייט ווייסעל" קיין פּוילען, וואָס גילט אין מערב-גאַליציען אַלס אַ קוועלע פון חתנים פאַר אָרימע גאַליצישע מיידלעך. און איהר פון דאָרט געבראַכט אַ חתן — גרונים צדוק'ן. דאָס איז געווען אַ יונג בחור'ל, נאָך אפילו אָהן אַ סימן פון אַ באָרד, אַ וואוילס און אַ פיינס, עם כל המעלות, און ער האָט טאַקי ביי אַלע-מען זעהר אויסגענומען, כאָטש דער נאָ-מען זיינער קלינגט אַ ביסעל „מאָדנע". אַלע האָבען זיך גע'חידוש'ט, פון וואַנען עס קומט צו אַזאַ מיידעלשינע אַזאַ געראָטענער יונגער בחור. און איינער אַ גוטער יוד האָט דערויף געענטפערט מיט אַ געלונגענעם גלייכווערטעל:

— וואָס איז דער חידוש? אַז די כלה איז אַ יתומה, איז דאָך דער אויבער-שטער, דער אב יתומים, איה"ש פאָטער — היינט'זשע וואָס איז דער חידוש, אַז ער האָט פאַר זיין קינדס-וועגען אַרויס-געזוכט אַ לייטישען בחור?!.

קורץ בקיצור: ס'איז באַלד געווען די חתונה.

און דאָ הויבט זיך אָן די אמת'ע „חתונה", די אייגענטליכע מעשה:

ס'געהט אַוועק נ'ך דער חתונה אַ חודש, און צוויי, און דריי, און — גאָר נישט!.. דאָס יונגע ווייבעל איז גאָר קיין ווייבעל נישט, — זי איז נאָך אַלץ אַ בתולה!. בכלל, דער דרדקי-מלמד ר' משה כצלם, וועלכער איז אַלס קינ-דערלאָזער שוין אָפּגעבריהט אין דעם ענין, האָט באַלד „איינגעזעהן", אַז (ווי ער דריקט זיך אויס רמז'דיג מעה אויפ'ן ווינק ווי מיט דער צונג) „עס איז דאָך גאָרנישט דאָ, ווען דאָך ממילא גאָרנישט זיין"... און צו וואָס — טענה'ט ער — האָב איך חתונה געמאַכט ס'מיי-דעל, — אויב נישט צו האָבען פון איר „וחת"?...

דאָס' פאַרשטעהט זיך, זאָגט ר' משה ערשט איצט. נאָכ'ן גט.

פריהער אָבער האָט ער דאָס גע-האַלטען בסוד און ער האָט שטילער-הייט אויסגעאַרבייט אַ „קאָנספּיראַטיווען" פּלאַן, ווי אַזוי פּטור צו ווערען פון דעם „איידעם", אויף וועלכען ער האָט געוואָרפען אַן'אום-חן, ווייל ער קען איהם נישט געבען קיין „אייניקלעך". אָבער נישט אַזוי לייכט טוט זיך, ווי עס זאָגט זיך, ווייל ווי-אַזוי בעווייזט מען גרונם צדוק'ן, אַז ער זאָל זיין ווייבעל געבען אַ גט? דאָס איז זעה-אַ שווערער ענין, דען ראשית האָט ער זעהר ליב זיין ווייבעל, וש.ו.ת האָט ער דאָך געזען אַ „ריזען"-שידוך, אַריין אין אַ שמאַלץ-גרוב אויף אייביגע קעסט.

נאָר משה כצלם האָט אויסגעאַרבייט אַ קונציגען פּלאַן, וועלכער האָט זיך אויך איינגעגעבען:

מען האָט גרונם צדוק'ן גענומען אין דער אַרבייט" און איהם דערקלערט, אַז היות-באשר-בכן געגען קינדערלאָזי-קייט איז פאַרהאַן בלויז איין „סגולה" — צו גט'ן זיך און דערנאָך ווידער חתונה צו האָבען, — לכן זאָל ער טאַקי אַזוי טון! דערביי האָט איהם דאָס ווייבעל פ' איהר זייט איינגערוימט בסוד אַן'עצה, אַז נאָכ'ן גט, פאַר דער צווייטער חופה, זאָל ער זיך פאַר-עקשנ'ען וועט מען איהם געבען אַ פרי-שען נדן...

שטעלט זיך אַרויס, אַז גרונם צדוק האָט נישט נאָר אַ קאָמישען נאָמען, נאָר ער איז אויך אַ קאָמישער פערשוין, נישט איבריג גליק, אַ'נ'אמת'ער „גרונם צדוק" וואָרים דער פּלאַן איז איהם זעהר און זעהר איינגעגאַנגען. אַ גוטע זאַך — האָט ער זיך געטראַכט — א וואוילע המצאה! אי ער וועט אם ירצה השם „מאַכען אַ ברית", אי ער וועט האָבען אַ פרישען נדן... הכלל, גרונם צדוק איז אָהן שום שאלות מרוצה געוואָרען צו געבען אַ גט, און נאָכדעם, ווי מען האָט מיט איהם גוט איינשטודירט, וואָס ער האָט צו טענה'ן ביים בית-דין, איז מען שטילער-הייט, אַז מענשען זאָלען נישט געוואויר ווערען, אַריבער-געפאָהרען אין שכנות'דיגען שטעדטעל ט. צום רב.

ביים רב אין שטוב האָט זיך גרונם צדוק פאַרהאַלטען „העלדיש". ער איז אויפגעטרעטען פעסט און זיכער און אויף אַלע שאלות פאַרוואָס ער וויל גט'ן זיין ווייב, האָט ער דרייסט געענטפערט דעם איינעם גוט איינשטודירטען תירוץ:

— יך האָב צו איהר נישט קיין הארץ!

מילא, אַז אַ יונגערמאַן טענה'ט בפּי רוש, אַז „האָט נישט קיין האַרץ" צום ווייב — און בפרט, אַז דער קליינשטעטלדיגער רב קוקט אַרויס אויף אַ קונה ווייל ער דאַרף נויטיג אַ פּאָר גילדען אויף שבת, האָט מען נישט געמאַכט קיין לאַנגע טענה ומענות — און אַרויס-געגעבען די „צוועלף שורות".

אוֹף דער רייזע אַהיים האָט גרונם צדוק שוין אַריינגעקלערט אין דעם, ווי אַזוי ער זאָל אָנהויבען אַ שמועס מכוח דעם „פרישען נדן", נאָר קומענ-דיג „אַהיים", האָט ער דערלעבט אַ בי-טערע ענטוישונג: דער „שווער" האָט איהם צוגענומען די שבת'דיגע מלבושים, דאָס שטריימעל מיט דער זיידענער בע-קעשע און אַנדערע בגדים, און איהם געהייסען זיך זוכען אַ אַנדער קוואַטיר. גרונם צדוק איז פאַרבליפט געוואָרען און האָט מתחלת נישט געוואוסט, וואָס דאָס זאָל בעדייטען. מ'האָט איהם אָבער באַלד געגעבען צו פאַרשטעהן, אַז אַ גט איז נישט קיין קינדער-שפּילכעל", און אַז „אַ גע'גט'ע פּאָר-פּאָלק טאָר נישט מעהר וואוינען אונטער איין דאַך"... ווידער וועגען די שבת'דיגע מלבושים, דאַרף ער דאָך זיי איצט שוין נישט מעהר, מחמת ער איז דאָך געוואָרען „אויס יוד-צוריק בחור", און בנוגע אַ פרישען נדן, זאָל ער זיך צוערשט אויסזוכען אַ כלה, וועט ער מן הסתם קריגען אַ נדן אויך, און וואָס שייך צו-ריק חתונה האָבען, ווי ס'איז מתחלת געווען „געפּלאַנט" פאַר אַ „סגולה", איז דאָס „ליידער" נישט מעגליך, מחמת ער, גרונם צדוק, איז גאָר אַ כהן און טאָר על-פּי דין נישט נעהמען קיין גרושה..

ערשט איצט האָט גרונם צדוק איינ-געזעהן, אַז מ'האָט איהם מיאוס אָנגע-פייפט און די קרובים זיינע פון „יענער זייט ווייסעל" זענען געקומען איהם „ראַטעווען". זיי טענה'ן, אַז זיי וועלען דעם רב, וואָס האָט אַרויסגעגעבען דעם גט, רופען צו דין תורה. און אַז דער גט מוז גע'פּסל'ט ווערען מחמת כמה וכמה טעמים: ערשטענס איז אין גט געשריבען בלויז דער איינער נאָמען „צדוק" בעת ער הייסט אויך „גרונם", — מיינט מען דאָס אפשר נישט איהם. צווייטענס איז דער גט צושטאַנד-געקו-מען דורך אַ שפּיצעל און אויסנאַרעריי, בעת אין אמת'ן האָט גרונם צדוק נישט געוואָלט זיך גט'ן. דריטענס איז דער גט דורכגעפיהרט געוואָרען זעהר שלעכט, צו איילינג, אויף דער הייסער מינוט, אָהן חקירה ודרישה מצד'ן רב, אָהן צו דערפאָרשען די אמת'ע סיבות און אָהן אזהרות, אַז ער וועט, אַלס כהן נישט טאָרען ווידער אַמאָל חתונה האָבען מיט דעם גע'גט'ן ווייב, אויב ער וועט חרטה האָבען; פערטענס האָט ער איהם אפילו נישט געפרעגט, צי ער איז אַ כהן, און אַזוי ווייטער.

דערווייל קאָכט זיך מיט דעם נישט-געוועהנליכען גט-סקאַנדאַל, מיט וועל-כען ס'קלינגט די גאַנצע געגענד.

פ. ב.

DR PRYBULSKI

צוריקגעקעהרט.

זאַמענהאָף 1, טעלעפאָן 25-38

וענעריש און האָר - הויט - קראַנקהייטען, שוואַכע געשלעכטליכע קראַנקהייטען, בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ-ליכט (האָר-אויספאַל), רענטגען-שטראַהלען.

נעמט אָן פון 9—1 און פון 4—8 אָווענד, דאַמען: פון 4—5 נאַכט.

„די שוואַרצע כריזאַנטעמע".

עקזאָטישער ראָמאַן.

(9

— אָבער וואָס פאַר אַ פרויען זענען עס געווען אין פער-גלייך מיט אייך?! אין אייך שלאָגט אַ הייליגער, פריידיגער קוואַל פון אמת'ן לעבען, בעת יענע אַלע פרויען, וועלכע האָבען אגי-מעלט [בעאומרוהיגט] מיין האַרץ, האָבען זיך פאָרגעשטעלט פאַר אויפריכטיגע, בעגייסטערטע בעשעפעניש'ן. נאָר דערנאָך האָט זיך אַרויסגעוויזען, אַז זיי זענען פון תמיד-אָן געווען פאַלש, געלד-גיי-ציג, פערדאָרבען! איך האָב צווישען זיי קיין איין-איינציג גאַנ-צע נאַטור נישט געפונען! זיי אַלע זענען! זיי אַלע פערטיאָען אין זיך זייערע שקרים, זיי נעהמען זיך איבער מיט נישט-עקזיסטי-רענדע גוטע מידות, זיי זאָגען פרומען מוסר, און פרעדיגען הויכע פּרינציפּען, זיי בעמיהען זיך צו אַרויסווייזען זייער יחוס'דיגע ריינקייט, זייער מאָראַלישע כשרות, בעת אָפט און גאָר אָפט און טאַקי שטענדיג איז זייער פערגאַנגענהייט גאָר נישט אַזוי צנועה'דיג, מאָראַליש, פרום א. א. וו. ווי זיי ווייזען עס אַרויס! איהר אָבער, מיין טייערע! איהר אָבער זענט פשוט — אין אייך איז נישטאָ קיין צביעות... איהר קוקט אויף פאַקטען ניכטער, לאָגיש, און איהר פערדעקט זיי נישט מיט וואַטענע שלייערען פון אידעאַליזם, אָפען אַרויסזאָגענדיג זיך פאַר... גענוס פון לעבען!

און ער האָט שנעל צוגעגעבען:

— ס'קאָן זיין אַזאַ גענוס און גליק, וואָס איז אייך אינגאַנ-צען אונבעקאַנט!

— שירגנו הא כאַטאָקא! (דאָס אומוויסען מאַכט אונז גליק-ליך.) — האָט לייכט אַ שמייכעל געטון די פּרינצעסין — איהר זענט גערעכט: איך קאָן טאַקי זעהר ווייניג דאָס לעבען, נאָר איך בין יונג, און איך אייל זיך פון לעבען צו געניסען! אייערע פרויען הויבען דאָך ערשט אָן אין דער פולער מאָס צו לעבען, ווען זיי זענען אַלט מעהר ווי צוואַנציג יאָהר. אַפילו נאָך דריי-סיג יאָהר האָבען אייערע פרויען חשק צו לעבען... איינער פון אייערע שריפטשטעלער זאָגט טאַקי, אַז די דורשט נאָך ליבע ביי דער פרוי דערגרייכט צו דער העכסטער מדרגה ערשט צו פער-ציג יאָהר. ווי לעכערליך דאָס איז, נישט אמת?!

די פּרינצעסין האָט זיך ווידער פונאַנדערגעלאַכט.

— מיר, יאַפּאַנערינס קוקען אויף דער זאַך גאָר אַנדערש. אונזער פרויען לעבען געדויערט אַרום-און-אַרום דרייסיג יאָהר. אַ דרייסיג יאָהריגע פרוי איז ביי אונז, אין יאַפּאַן, שוין אַ זקנה, און איטליכער מאַנספערשוין בעמיהט זיך פּטור צו ווערען פון אַזאַ פרוי: אַז ס'איז שוין גאָר גוט — געהט אַוועק אַזאַ פרוי אויפ'ן צווייטען פּלאַן: זי ווערט די בעלעבאָסטע פון שטוב, די דערציהערין פון די קינדער, און זי לאָזט איבער איהר אָרט פאַר אַ יונגערע אינטערעסאַנטערע פרוי. עס איז דעריבער אַ פער-שטענדליכע זאַך, פאַרוואָס מיר איילען זיך צו לעבען. צו דריי-צעהן יאָהר האָט מען שוין ביי אונז חתונה, און פון צוועלף יאָהר אָן פערגעהמט זיך אונזערס אַ מיידעל מיט געפעהרליכען פלירט און מיט הייסער ליבע קאָרעספּאָנדענץ.

די פּרינצעסין איז אויף אַ ווייל ענטשוויגען געוואָרען: זי האָט זיך פערטראַכט וועגען עפּיס, וואָס איז געווען ווייט, ווייט פון איהר.

— איהר ווייסט, הער דאָקטאָר, מען האָט שוין מיר אָנגע-באָטען זעקס שידוכים, און איך בין אויף זיי נישט איינגעגאַנגען, ווייל איך האָב זיך נישט געוואָלט פערבינדען, איידער איך וועל זיין אין אייראָפּאַ. אין יאַפּאַן רעדט מען זעהר פיל וועגען איי-ראָפּאַ! בעזונדער'ס לאָזט מען פון מויל נישט אַרויס ענגלאַנד, פראַנקרייך און רוסלאַנד...

— איהר זענט אַהער געקומען מיט אַ ברודער? - האָט איהר דער דאָקטאָר איבערגעשלאָגען.

— יאָ, מיט אַ ברודער... נאָר דאָס שטערט מיר אַבסאָלוט נישט! איך וויל לעבען, ווי איך פערשטעה, און ער וועט מיך קיינמאָל נישט פרעגען וועגען אַזעלכע זאַכען, וואָס האָבען נישט קיין דירעקטע שיכות מיט איהם. איך קאָן זיך אַפילו דערלויבען אויף אַ וואָך פערשווינדען פון פּאַריז, און, גלויבט מיר, ער וועט נישט האָבען די דרייסטקייט צו פרעגען, וואו איך בין געווען. הער דאָקטאָר, איהר דאַרפט זיך אונטערנעהמען צו זיין מיין פיה-רער... נישט פערפיהרער, נאָר פיהרער! — האָט די פּרינצעסין מיט אַ שמייכעל געענדיגט!

דער דאָקטאָר האָט היציג אָנגעכאַפּט דער פּרינצעסינס האַנד און בעדעקט זי מיט צאַרטע קושען.

— דאַכט זיך, אַז איהר האָט זיך אָנגעשטעקט אין מיר — האָט איהם כריזאַנטאַ שפּאַסיג אָפּגעשטעלט — איהר, זעה איך, הויבט זיך אויך אָן צו איילען! זעהט, פערבעהאַלט אייערע צאַר-טע געפיהלען אויף... קאָמפּאָט, און איך — איך וויל דערווייל עסען, איך וויל מורא'דיג עסען, און חוץ וועגען אַ גוטען פרי-שטיק, קאָן איך איצט וועגען גאָרנישט טראַכטען.

— אָבער פּרינצעסין טייערע, ביי אונז פערענדיגט זיך דער פריהשטיק מיט אַ קאָמפּאָט — וואַהרשיינליך איז עס אויך ביי אייך אין יאַפּאַן, אַזוי!

— פערשטעהט זיך! פערשטעהט זיך! — האָט געענטפערט די פּרינצעסין — ביי אונז אָבער קלייבט מען זיך אַליין אויס דעם זיסען מאכל, און מען האָט נישט ליב קיין לאַקריץ-זיסע פּאַטראָוועט.

כריזאַנטאַ האָט זיך אויפגעהויבען פון איהר אָרט און איז אַוועק צום שאָפּיי. איבערוויטענס איז געשטאַנען דער עקיפּאַזש מיט'ן דרעמלדיגען קוטשער.

אויפ'ן הימעל האָבען זיך בעוויזען וואָלקענס.

אין די שפּיצען פון די ביימער האָט זיך געהערט פון אָנ-קומענדען ווינט.

כריזאַנטאַ האָט זיך פריילעך אַריינגעזעצט אין עקיפּאַזש.

— וואוהין וועט איהר בעפעהלען צו פאָהרען? — האָט דער דאָקטאָר אַ פרעג געטון.

— אַהיים! אין „גראַנד האָטעל" גיט מען גאַנץ גוט עסען!

— איהר וועט פאָהרען דורך דעם שלוס-פּלאַץ! — האָט דער דאָקטאָר בעפוילען דעם קוטשער.

די וואָלקענס האָבען זיך נעהנטער אָנגערוקט. דער ווינט איז געוואָרען שטאַרקער. עס האָט זיך אויפגעהויבען אַ שטורעם.

— ווי פינסטער! — האָט זיך כריזאַנטאַ מיט אַ נערוועזען ציטער אָפּגערופען, און מאַשינאַל זיך צוגערוקט צום דאָקטאָר.

— פּרינצעסין, איהר הערט דעם יאָמער פון די ביימער? דער גאַנצער וואַלד קרעכצט אונטער'ן אָנגריף פון דעם אָנקומענ-דען שטורעם! — האָט זיך אָנגערופען דער דאָקטאָר, אָנווייזענ-דיג אויף די פינסטערע כמאַרעס, וואָס האָבען פערצויגען דעם גאַנצען הימעל.

כריזאַנטעס פּנים האָט אויסגעדריקט שטאַרקע אומרוהיגקייט.

דער וואַלד האָט געקרעכצט און געציטערט אויפגע-טרייסעלט פונ'ם ווינד.

גרויסע רעגען-טראָפּענס האָבען געקלאַפּט אין דעם דעכעל פון צוגעמאַכטען עקיפּאַזש. אין איין מינוט האָבען זיך אויפ'ן מאַ-דרידער בולוואַר געבילדעט טיפע קאַלוזשעס וואַסער.

דער עקיפּאַזש איז בעוואַשען און פערשפּריצט געוואָרען פון אויבען ביז אַראָפּ.

— וואָס איז אַזוינס? אַ פערפלייצונג? — האָט כריזאַנטאַ דער-שראָקען אַ פרעג געטון.

— ניין. דאָס איז ביי אונז אַ געוועהנליכע דערשיינונג: אַ געוועהנליכער שטורעם. — האָט דער דאָקטאָר לעווי רוהיג גע-ענטפערט — אָט איז „שאַטאָ-דע-מאַדריד", אַ זעהר וואויל רעסטאָ-ראַנדעל, וועלען מיר דאָ איבערוואַרטען דעם שטורעם?!

(פאָרטזעצונג קומט)

פאַר 3 זל.

עלעקטר יש ליכט אין שטוב

קען יעדער בעקומען אויסצופּאַ-
לען וועכענטליך פאַר יעדען פּ.
פערקויף פון פערשידענע עלעקטרישע מאַטעריאַלן

פּ. ל"עווין,

קאָנסטאַנטינער 58, פראָנט-געוועלב

דאַנטיסט און צאַהנטעכניק

י. ביטענסקי

5 קאָנסטאַנטינער 5

נעהמט אָן אַלע טאָג פון 9 פריה ביז 8 אָווענד.
פרייזע ביליגע! באַהאַנדלונג אָהן שמערצען

אַכטונג, ה' פריזיערס!

העלניש האָסער 3.80 זל. אַ קילאָ.
בלומען-וואַסער 3.80 זל. אַ קילאָ.
וועשעטאָל 3.20 זל. אַ קילאָ.
ראַזיר-ווייך Pixin 7.80 זל. אַ קילאָ

אַלץ בעקומט איהר אַמביליגסטען נור אין דער

פערפומעריע פון

י. דרוקער, זאַוואַדזקאַ 11

ווער ס'האָט דעם נומער 86

פון נייעם פאָלקסבלאַט פון 1926 יאָהר

ווערט געבעטען געבען בעלוינונג צו ברענגען אין אַדמ.

אַנ'אָרנטליכער

יונגערמאַן

מיט גוטע רעקאָמענדאַציעס

ווילל שלאָפען, אין א געשעפט,

אָדער אין אַסאַביק, פאַר אַ קליינעם געהאַלט.
אָפערטען אין אַדמיניסטראַציע פאַר „אָרענטליכער". 132

א יוריסט (קאַוואַליער)

זוכט 1—2 קליינע צימער

מיט אַ בעזונדערן איינגאַנג ביי אַנ'אַנשטענדיגע פאַמיליע אין צענטרום שטאָט. אָדער אַלטשטאָט.
אָפערטען אין אַדמינ. סטראַציע פאַר „זאָפאָרט".

לעטשניצע פון דאָקטוירים-ספּעציאַליסטען

און ערצטליך-דענטיסטישער קאַבינעט

זגיערסקאַ 17, טעל. 16-33.

ד"ר ראַקאָווסקי	נאָז, האַלז, אויערן קר.	11-10 3-2 6½-7½
ד"ר רוזשאַנער	הויט- און געשלעכטס-קר.	11—10 2—1
ד"ר גאָלדשטיין-פּאַראַק	אויגען-קראַנקהייטען	2-1 8-7
ד"ר יוסטמאַן	נערווען-קראַנקהייטען	2—12
ד"ר ראָזענצווייג	קינדער-קראַנקהייטען	12-10 5-4
ד"ר פּאָפּיערני	פרויען- און געבורטס-הילף	1-11½ 6-5
ד"ר קאַנטאָר	כירורגישע-קראַנקהייטען	4-3 2-1.3
ד"ר וויינבערג	אינערע הערץ לונגען-קר.	1-11 7-5½
ד"ר סטופּעל	רענטגען	6-4 12-10
א. גראַזשענטשיק	צאָהן-אַרצט	7—3
נ. ראַזעס	צאָהן-אַרצט	2—9

צאָהן-פּלאָמבירונג, באַלייכטונגען, קראָנען, מאַסטען, א.או.וו.
ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געקאָכן

רענטגען-קאַבינעט

היילונג פון הויט-קראַנקהייטען פון קאָפּ (פּאַרך) מיט רענטגען-שטראַהלען, פאַר בעשטראַהלונג און דורכלייכטונגען, קוואַרץ-לאַמפּע, דיאַטערמיע, לעקטריזאַציע, אַלע עקליניטע אַנאַליזען. א קורס פאַר שטאַמלער.
אַנמעלדונגען נעמען שטאַרק (שקאַרלאַטון) פון 4—5 נאָכם.
די לעטשניצע איז אויך אָפען זונטאָג.
היויט אין ד ר שטאָט.

פּאַדערט איבעראַל

נאָר פּאַטענטירטע

פעלד-בעטען

פּרובירט מיט דער פאַבריקס-מאַרקע

PALMA-PATENT

פאַר וועלכע מיר גאַראַנטירען.

אויך שטענדיג אויף לאַגער אין אַ גרויסען אויסוואַהל: ניקעל-בעטען, קינדער-בעטען, אַטאָמאַנען, קינדער-וועגעלעך, שאַטקאָווע און געבעטענע מאַטראַצען.
ביליגסטע פרייזען: רעעלסטע בעהאַנדלונג! ביליגסטע פרייזען!

לאָדז, פּאָלנאָצנאַ 24.

Zakład fotograficzny

„PARISIEN" ŁÓDŹ, BRZEZINSKA 69

דערמיט מאַך איך בעקאַנט, אַז צוליב רעקלאַמע האָב איך איינגעפיהרט אויסערגעוועהנליכע נידריגע פרייזען אויף מיינע קינסטלעריש אויסגעפערטיגטע פאָטאָגראַפיעס לויט די אונטען אויסגערעכנטע אויסנאַהמס-פרייזען:

6 פּאָסטקאַרטען נ. פּ. דאָפּעלט רעטושירט 3 זל.
6 קאַבינעט-בילדער „ „ „ 8 „
1 אָריגינאַל-פּאָרטרעט נ. פּ. 8 „

אויסער דעם גרופּען-אויפנאַהמען. אויסער'ן אַטעליער ווערען אויך אָנגענומען אויפנאַהמען צו זעהר מעסיגע פרייזען. | צופאָהר מיט'ן טראַמוואַי נומער 1.
בעמ.: צו יעדען האַלבען טוץ פּאָסטקאַרטען ווערט צוגעגעבען אַ פּאַטאַ-פּאָרטרעט

Dr. med.

Różaner

צוריקגעקעהרט.

ספּעציאַל-אַרצט פאַר וועגערישע און הויט-קראַנקהייטען.
— בעהאַנדלונג —
מיט קינסטליכע בערג-זאָננע.
נעמט אָן פון 8—10 פריה
און פון 5 — 8 אָווענד
נאַרוטאָוויטש 9 1. שטאָק
טעלעפאָן 28-98.

— ד"ר —

י. הערשפינקעל

Zawadzka 15,

telefon 11-87

— — ספּעציאַליסט פאַר — —
קינדער - קראַנקהייטען.
נעמט אָן אינדערהיים פון 8—10
פריה און פון 3—5 נאָכמיטאָג
און אין לעטשניצע „פּאָמאָץ".

שעה!

און שנעל שרייבען

קאַליגראַף ל. בערמאַן

פון זאַוואַדזקאַ 4, האָט זיך איבערגעצויגען אויף
דזשעלנאַ 42, וואָהנ. 13
די ערגסטע צובראָכענע שריפט ווערט אויסגעבעסערט אין 15 טעג. דער, וואָס קאָן גאָרנישט, קאָן זיך אויסלערנען גוט שרייבען אַ יודישען בריף אין 3 וואָכען!

היילפּעדאַגאָגישע

קורסען

פאַר שוואַכבעפעהיגטע און שווערערציהבאַרע קינדער. שפּראַכשטערונגען (שטאַמלען, טויבשטומהייט)

Dr. med. A. Szmilgeld

נערווען - אַרצט.

עלעקטריזאַציעס, ליכטהיילאַפּאַראַטען.

CEGIELNIANA 6,

tel. 51-89

עמפּפאַנגט פון 5 — 7 אָווענד.

Dr. med.

Braun

פּאַלודניאָוואַ 28
טעלעפאָן 40-26
ספּעציאַל-אַרצט פאַר הויט און וועגערישע קראַנקהייטען און מענער - שוועכע.
בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ-ליכט (האָר-אויספאַל)
נעמט אָן פון 9—12 פריה
און פון 5 — 8 אָווענד

Dr. Z.

Rakowski

ספּעציאַליסט פאַר אויערן, נאָז, האַלז, און לונגען-קראַנקהייטען.
קאָנסטאַנטינאָווסקאַ 9
טעלעפאָן 27-81.
שפּרעכשטונדען פון 12 ביז 2 און פון 5 ביז 7. נעמט אויך אָן אין לעטשניצע זגערזשער 17 פון 10—11 און פון 2—3 נ.מ.

עס ווערען געזוכט גוטע

שטאָפּערינס

פאַר הערן-שטאָפּען.
מעלדען זיך זיעלאָנאַ 5,
ביי זאַיאָנץ. 707

Dr. ADAM

Grosglik

Al. Kościuszki 27,

tel. 51-78

הויט און וועגערישע קראַנקה. רענטגען און ליכט-הייל אינסט.
נעמט אָן פון 4—7 אין אָוענד.

Akuszerka

E. Sklarowa

האָט זיך איבערגעצויגען פון פּאָמאָרסקאַ 35 אויף
זיעלאָנאַ 47, וו. 18
געבורטס-הילף פּריוואַט און פאַר מיטגלידער פון דער קראַנקען-קאַסע. 306

Dr. med.

L. Pikielny

ספּעציאַל-אַרצט, פאַר
נירען, בלאָזען און
האַרן - קראַנקהייטען

Nawrot 8,

telefon 19-90.

עמפּפאַנגט פון 4—7 אָוו. 247

Dr. med.

STUPEL

Szkolna 12

ספּעציאַליסט פאַר הויט, האָר און וועגערישע קראַנקהייטען, מענער-שוועכע, רענטגען-שטראַהלען און קוואַרץ-ליכט, עלעקטראָ-טעראַפּיע.
נעמט אָן פון 6—9 אין אָווענד, פרויען—12 ביז 3 נאָכמ. 873

Dr. med.

H. Lajchter

קאָנסטאַנטינער 9.

רוג זאַכאָדניע טעל. 49-66

צאָהן-כירורג

ספּעצ. פון כירורגישע קראַנקהייטען ווי: שטשענקעס, גימענס, דרושאָנסלעס, צאָהן-פיסטולעס א.ז.וו. נעמט אָן פון 1—3 און פון 7—9 אָוו. זונטאָג 10—12.

Dr. med. Ludwik

Rapeport

Pr. Narutowicza 25

(Dzielna) tel. 44-10.

ספּעציאַליסט פאַר נירען, בלאָזען און האַרן - קראַנקהייטען.
נעמט אָן פון 1 ביז 2
און פון 4 ביז 7 אָווענד.

עד מתי עצל תשכב?

ווי לאַנג וועסטו וואַרטען מיט דיינע איצטיגע און פאַר-מלחמה'דיגע וועקסלען?

מתי תקום משנתך?

ווען וועסטו קומען אין ביוראָ

17 פּעטריקאָווער 17

2-טען הויף, פּאַרטער, דורכגאַנג זאַכאָדניאַ 52, וואו מ'ווערט ערלעדיגט און געשריבען אַלערליי ביטעס לויט'ן אויסטאַוו, קלאַוזולעס, זאַבעזפּיעטשעניעס אויף אַלע שטעדט אין פּוילען, אַפּעלאַציעס, אָפּאָזיציעס, אַדוואַלאַניעס, רעקורסען, וועגען פּעסער אין קאָנסיסטאַריאַט-רושאָנדע, בימעס וועגען דירה אין אוזשאָנד ראָזיעמטשי און אין אַלע פּאָליציי-בעציִרקען, שותפות-אַקטען, סטאַטוטען, אַקטען אינטערציזיעס, אַקטען דאַראָווינעס, קאַרנע ספּראַוועס, ווי אויך איבערזעצונגען אין אַלע שפּראַכען.

רעכט-קאָנסולענט י. מאַנעלאַ,

פּעטריקאָווער 17, זאַכאָדניאַ 52

שנעל, רעעל און ביליג!

שייטלעך

פון פערשידענע קוואַליטעטען האָר, פּערס. מאָדעלען, גוטע אויסאַרבייטונג, רעעלע בעהאַנדלונג. צו בעקומען קאַמיענאַ 5, 2-טען הויף לעצטען איינגאַנג, 2-טען שטאָק ביי בצלאל מאָרזשיצקי.

דייטש טעאַטער. דירעקציע: זעמאַך.

היינט, 8.30 אָווענד — צום לעצטען מאָל:

„די ציר"ק-פּרינצעסין"

צו ביליגע פרייזען

מיט אָנטייל פון גאַנצען אַנסאַמבל.

מעבעל

אין גרעסטען אויסוואַהל רעעל און ביליג
מיט די בעסטע בעדינגונגען בעקומט מען נאָר ביי ה'

ווינטער, היליגנסקי 41,

פראָנט-געשעפט 459

כ'קויף אַלט מעבעל און צאָהל די העכסטע פרייזען.

אויפפאָדערונג!

דערמיט פאָדער איך אויף די קאָלעקטור ס. יאַטקאַ (פּעטריק. 22) צו קומען צו אַ דין תורה אויף היינט מאָנטאָג, 8 אַ זייגער אָווענד שענקעוויטשאַ 9 צום מורא הוראה. אין געגענפאַל, וועל איך ניט זיין פעראַנטוואָרטליך פאַר די ווייטערדיגע פאָלגען.
ראַיזעל דונקעל, גאַריטאָוויטשאַ 31. 701

וואָ"נט וועגען אייער געזונד!

די „שווייצאַרישע ביטערע קרייטער" (מיט דער מאַרקע „Kogut") זענען אַנטשפּרעכענד ביי מאַגען-קראַנקהייטען קישקעס, אָבסטרוקציעס און גאַל-שטיינער.

„Szwajcarskie Gorzkie Zioła"

זענען אַ מילד און נאַטורעל דורכרייניגונגס-מיטעל, וואָס פערלייכטערט די פונקציעס פון די פערדייאונגס-אָרגאַנען און ווירקען געגען דיקקייט. די „שווייצאַרישע ביטערע קרייטער" ערוועקען אַפּעטיט.
עס פערקויפען די אַפּטייקען און סקלאַד אַפּטעטשנעס אַ שאַכטעל צו 1.50 זל. הויפּט-סקלאַד איז די אַפּטייק פון

A. Gąsecki Warszawa, ul. Leszno 41

מיר שיקען אַרויס אַטוועגיגסטען 2 שאַכטלען נאָכ'ן ערהאַלטען פון 4.30 זל. (מיט איבערשיקען). 1462

לעטשניצע פון דאָקטוירים-ספּעציאַליסטען

בזשעזשינער 11, טעל. 37-63

אָפען פון 9 פריה ביז 7 אָוונד

ד"ר וואָלינסקי	נאָז. האַלז, אויערן-קר.	4—3
ד"ר הערשנער	קינדער-קראַנקהייטען	12-9½ 5—4
ד"ר שיפּמאַן	אינערליכע קראַנקה.	1—11 6—5
ד"ר לוביטש	הויט-און געשלעכטס קר.	2—12
ד"ר שמירגעלד	נערווען און גמיטליכע קר.	3—1
ד"ר גאָלדבלאַט	אויגען-קראַנקהייטען	2—12.30
ד"ר עליאַסבערג	כירורגישע קראַנקה.	1 —
ד"ר בערנבאַום	פרויען און געבורטס-הילף	4—3

פּסיכאָ-טעראַפּיע, שפּראַך-שטערונגען ווי שטאַמלען א. ז. וו. פּאָקען-שפּעלען, קינסטליכע בערג-זון-בעשטראַהלונג אינ-שפּריצונגען, מאַסאַזשען, עלעקטריזאַציע, אָפּעראַציעס. אויף פאָרלאַנג — וויזיטען אין שטאָט. — אין לאַבאָראַטאָריום ווערען אָנגענומען אַלע אַרט אַנאַליזען, ווי אורין, פלעגמע און בלוט. 2130

אימפּפונגען געגען שקאַרלאַטין.

ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געוואָרען אַ דענטיסטישער קאַבינעט
עס געפינען זיך:

ד"ר זילבערשטיין	צאָהן-אַרצט	2—10 נ.מ.
ד"ר לאַזשינסקאַ-סמאַראַפּאַלסקאַ	צאָהן-אַרצט	7—3

קינסטליכע ציינער, קראָנען, מאָסטען א. אז. וו.
די לעטשניצע איז אויך אָפען זונטאָג.

אַנאָנסען · פּרייזען: ...

אַבאָנעמענטס-פּרייז:

Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Bursztynski i D. Silberberg. Redaktor odpowiedzialny Ch. Kaufman

Czcionkami i druk.: „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.